

UTJECAJ PROVEDBE DRŽAVNE POTPORE NA BROJNO STANJE IZVORNIH I ZAŠTIĆENIH PASMINA DOMAĆIH ŽIVOTINJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Boljkovac, Mladen

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Visoko gospodarsko učilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:185:234822>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-03**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Križevci University of Applied Sciences](#)

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Mladen Boljkovac, bacc.ing.agr.

**UTJECAJ PROVEDBE DRŽAVNE POTPORE NA BROJNO
STANJE IZVORNIH I ZAŠTIĆENIH PASMINA DOMAĆIH
ŽIVOTINJA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Završni specijalistički diplomski stručni rad

Križevci, 2015.

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Specijalistički diplomski stručni studij

Usmjerenje: *Održiva i ekološka poljoprivreda*

Mladen Boljkovac, bacc.ing.agr.

**UTJECAJ PROVEDBE DRŽAVNE POTPORE NA BROJNO
STANJE IZVORNIH I ZAŠTIĆENIH PASMINA DOMAĆIH
ŽIVOTINJA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

Završni specijalistički diplomski stručni rad

Povjerenstvo za obranu i ocjenu završnog rada:

1. mr.sc. Lidija Firšt-Godek, v.pred., predsjednica povjerenstva i članica
2. mr.sc. Đurica Kalembek, v.pred., mentor i član
3. dr.sc. Dražen Čuklić, v. pred., član

Križevci, 2015.

PODACI O RADU

Završni specijalistički diplomski stručni rad izrađen je na Visokom gospodarskom učilištu u Križevcima pod mentorstvom mr. sc. Đurice Kalembera.

Rad sadrži:

- 100 stranica
- 23 grafikona
- 25 slika
- 49 tablica
- 17 navoda literature.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1 Cilj i svrha istraživanja	2
1.2. Hipoteza.....	2
2. PREGLED LITERATURE	4
2.1. Opis izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja koje se nalaze u sustavu državne potpore u Republici Hrvatskoj	6
2.1.1. Goveda.....	6
2.1.1.1. Buša	6
2.1.1.2. Istarsko govedo.....	7
2.1.1.3. Slavonsko srijemski podolac	8
2.1.2. Konji	10
2.1.2.1. Međimurski konj	10
2.1.2.2. Hrvatski posavac	11
2.1.2.3. Lipicanac	12
2.1.2.4. Hrvatski hladnokrvnjak	13
2.1.3. Magarci.....	14
2.1.3.1. Istarski magarac	14
2.1.3.2. Sjeverno jadranski magarac.....	15
2.1.3.3. Primorsko dinarski magarac	15
2.1.4. Ovce.....	17
2.1.4.1. Cigaja.....	17
2.1.4.2. Dubrovačka ruda.....	18
2.1.4.3. Dalmatinska pramenka	18
2.1.4.4. Lička pramenka	19
2.1.4.5. Istarska ovca	20
2.1.4.6. Rapska ovca.....	21
2.1.4.7. Krčka ovca.....	22
2.1.4.8. Creska ovca	23
2.1.4.9. Paška ovca	24
2.1.5. Koze.....	25
2.1.5.1. Hrvatska bijela koza	25
2.1.5.2. Hrvatska šarena koza	26
2.1.6. Svinje.....	27
2.1.6.1. Turopoljska svinja	27
2.1.6.2. Crna slavonska svinja	27
2.1.7. Perad	29
2.1.7.1. Kokoš hrvatica.....	29
2.1.7.2. Zagorski puran.....	30

2.2. Popis zakonskih propisa i pregled osnovnih uvjeta za ostvarivanje državne potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u razdoblju od 2003. – 2013. godine	31
2.2.1. Popis zakonskih propisa	31
2.2.2. Pregled osnovnih uvjeta za ostvarivanje potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina, sa iznosima potpore, u razdoblju od 2003 - 2013. godine.....	33
3. MATERIJALI I METODE ISTRAŽIVANJA	40
4. REZULTATI I RASPRAVA	41
4.1. Pregled administrativne kontrole i kontrole na terenu zahtjeva za potporu za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u 2013. godini	41
4.2. Brojno stanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja prema odobrenim zahtjevima za potporu u razdoblju od 2003.-2013. godine	46
4.3. Procjena rezultata provedbe državne potpore na brojno stanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj i opis mjera za njeno unaprjeđenje..	58
5. ZAKLJUČAK	61
6. LITERATURA	62
7. PRILOG - Podaci o broju odobrenih zahtjeva i grla po županijama u razdoblju od 2003.-2013. godine	66
POPIS KRATICA	97
SAŽETAK	98
ABSTRACT	99
ŽIVOTOPIS	100

1. UVOD

Uzgoj stoke na području Republike Hrvatske započeo je pred više tisuća godina u svrhu zadovoljenja potreba ruralnog stanovništva za animalnim proizvodima (meso, mlijeko, jaja, koža, vuna itd.), kao i za pomoć pri obradi tla, a prilagođavao se potrebama seljaka i prirodnom okruženju. Iz tog razloga su pasmine tog vremena bile prilagođene određenom podneblju i sa vrlo malim zahtjevima u uzgoju, ali i skromnih proizvodnih karakteristika. Ove pasmine stvarane su uglavnom prirodnom selekcijom i odraz su lokalne tradicije i podneblja i do današnjih dana nisu pretrpjele značajne promjene, tako da prema svojim proizvodnim karakteristikama ne mogu konkurirati plemenitim konvencionalnim pasminama. Izvorne i zaštićene pasmine predstavljaju neprocjenjivu genetsku i kulturološku vrijednost koju je potrebno sačuvati za slijedeće generacije kao resurs za održivu proizvodnju hrane, te u svrhu očuvanja prirodnih staništa, krajobraza i bioraznolikosti, kao i običaja i tradicijskih proizvoda nekog kraja.

Republika Hrvatska je na Konferenciji o okolišu i razvoju, održanoj 1992. godine u Rio de Janeiru, potpisala Konvenciju o biološkoj raznolikosti, koju je 1996. godine potvrdio i Hrvatski Sabor usvajanjem Zakona o potvrđivanju Konvencije o biološkoj raznolikosti (»Narodne novine« – međ. ugovori 6/1996. Slijedom preuzetih obveza Hrvatski Sabor je 1999. godine ratificirao Strategiju i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske. Strategija je revidirana tijekom 2008. godine kada su u obzir uzete najnovije smjernice 9. Konferencije stranaka Konvencije održane u Bonnu početkom svibnja 2008. godine.

Vrste životinja i pasmine koje ulaze u sustav potpore navedene su u dokumentu pod nazivom „Popis izvornih i zaštićenih pasmina i sojeva domaćih životinja, te njihov potrebit broj (»Narodne novine« br. 127/1998, 73/2003, 39/2006, 126/2007, 70/2009 i 80/2013).

Vlada Republike Hrvatske usvojila je 2010. godine i Nacionalni program očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja čiji osnovni ciljevi su :

- podržavanje transparentnosti i definiranje nadležnosti u aktivnostima zaštite izvornih pasmina (državne institucije, nevladine organizacije, ustanove, privatni sektor),
- razvoj i nadzor provedbe konzervacijskih in situ i ex situ programa zaštite izvornih pasmina,
- razvoj modela očuvanja izvornih pasmina u sustavima održivog korištenja,
- razvoj modela zaštite izvornih pasmina u okviru upravljanja i očuvanja prirodnih staništa,

- razvijanje suradnje na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini.

Uvidjevši vrijednost izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja koja se očituje u prirodnoj, ekonomskoj, socijalnoj i kulturološkoj razini svake države, a u želji da zaustavi njihovu devastaciju koja je uvjetovana ratnim zbivanjima, ali i teškom socio-ekonomskom situacijom, Republika Hrvatska je 1994. godine kao jednu od mjera sustavne zaštite ovih pasmina uvela državnu potporu za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja. Potporu je do 2010. godine provodila Hrvatska poljoprivredna agencija (HPA). Od 2011. godine potporu u okviru mjera ruralnog razvoja provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR). Nažalost u posljednjih nekoliko godina ostvarivanje državne potpore postalo je osnovni cilj uzgoja većine ovih pasmina iz razloga što nisu uloženi dostatni napor u stvaranju ostalih potrebnih uvjeta koji bi osigurali da uzgoj ovih pasmina prati i ekonomska održivost.

Predmet ovog rada je prikazati uvjete za ostvarivanje potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj, te brojno stanje grla i kljunova prema odobrenim zahtjevima za potporu u razdoblju od 2003.–2013. godine.

1.1 Cilj i svrha istraživanja

Cilj i svrha rada je utvrditi na koji način izmjene zakonskih propisa utječu na brojno stanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, prema odobrenim zahtjevima za potporu, te da li provedba potpore pozitivno utječe na povećanje njihovog broja, a u svrhu utvrđivanja stvarnog stanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj.

U ovom radu su također navedene i mjere koje bi omogućile unaprjeđenje provedbe potpore od strane državnih institucija, lokalne zajednice ali i od samih uzgajivača.

1.2. Hipoteza

Pretpostavka je da česta izmjena zakonskih propisa koji reguliraju uvjete za ostvarivanje potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, kao i problemi u izradi Programa ruralnog razvoja u Republici Hrvatskoj negativno utječu na brojno stanje ovih pasmina, čijim uzgojem se ne mogu ostvariti ekonomski rezultati kao kod uzgoja visokoproduktivnih pasmina, tako da je danas osnovni cilj njihovog uzgoja ostvarivanje državne potpore.

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, a nakon izrade Programa ruralnog razvoja i njegovog usvajanja od strane Europske Komisije otvaraju se mogućnosti za zna-

čajno povlačenje finansijskih sredstava iz EU Fondova za ruralni razvoj koji bi u konačnici trebali dovesti do kvalitetnije zaštite ovih pasmina. Također je potrebno od strane državnih institucija donijeti kvalitetnije nacionalne zakonske propise koji će jasno regulirati provedbu i uvjete za ostvarivanje potpore, te koji će biti usklađeni sa propisima Europske unije, a sve u cilju povećanja brojnog stanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj.

2. PREGLED LITERATURE

Domaće su životinje tisućljećima gospodarski temelj mnogih zajednica. Zbog te njihove, nerijetko presudne uloge, svaka zajednica čuva i njeguje „svoje“ pasmine kao jednu od važnih odrednica, vlastitog kulturnog i gospodarskog opstanka (Horvath, 1996).

Veliki napredak tehnologije i industrije u posljednjih nekoliko desetljeća i njegov nesrazmjer s očuvanjem prirodnih resursa i vrijednosti uzrokovao je globalno smanjivanje biološke raznolikosti, odnosno raznolikosti života na Zemlji. Prepoznajući te probleme i njihov dugoročni negativni utjecaj na opstanak čovječanstva predstavnici većine svjetskih zemalja okupili su se 1992. godine u Rio de Janeiru na povijesnoj konferenciji Ujedinjenih naroda o okolišu i razvoju (UNCED) i tom prilikom potpisali Konvenciju o biološkoj raznolikosti. Njome se Svijet obvezao na očuvanje biološke raznolikosti kao temeljno međunarodno načelo u zaštiti prirode. Četiri godine kasnije, potvrđivanjem Konvencije, tu je obvezu preuzela i Republika Hrvatska, a 1999. godine donijela i Nacionalnu strategiju i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti (NSAP) kao temeljni dokument zaštite prirode naše zemlje. Izradom NSAP-a prvi put je sustavno iznesen pregled prirodnog bogatstva Hrvatske, te su zacrtane i konkretne aktivnosti potrebne da se to bogatstvo očuva. Zbog trenda razvoja poljoprivrede temeljenog na uzgoju malog broja visokoproduktivnih svojti, migracije seoskog stanovništva u gradove, kao i zbog još nedostatnog zakonodavstva koje bi cjelovito reguliralo očuvanje hrvatskih pasmina raste opasnost od njihova nestajanja. Stoga je potrebno poduzeti konkretne aktivnosti za njihovo očuvanje kao strateško opredjeljenje naše zemlje prema NSAP-u. Da bi se ostvarila ta namjera nužna je suradnja resornih ministarstava ali i sudjelovanje svih interesnih skupina vezanih uz ovu problematiku kao i potpora najšire javnosti (Posavi i sur., 2002).

Jakopović i Dadić (2007) napominju da izvorne i zaštićene pasmine i sojevi domaćih životinja predstavljaju onaj dio populacije koji u uvjetima konvencionalne stočarske proizvodnje ne može biti konkurentan drugim pasminama i sojevima. Zbog takvog položaja u stočarskoj proizvodnji one su od posebnog uzgojnog interesa u okviru kojeg se nizom mjera nastoji osigurati njihov opstanak i održanje.

Budući da Hrvatska nije pošteđena procesa izumiranja, neke naše drevne pasmine kao što su svinje šiška, bagun i mangulica, zatim hrvatski hrt, istarska koza i dalmatinski poni nepovratno su nestale. Nažalost, ta sudbina najvjerojatnije čeka dubrovačku rudu i ličku bušu koje su praktički uništene tijekom Domovinskog rata, zatim obje naše pasmine svinja, turopoljsku i crnu slavonsku, te međimurskog konja. Za te kritično ugrožene pas-

mine potrebno je hitno izraditi plan za očuvanje, makar i u okviru parkova prirode, korištenjem u sportu i rekreaciji ili kao kućne ljubimce (Posavi i sur., 2002).

Kako je većina hrvatskih pasmina ugrožena potrebno je uložiti puno truda i novca da ih se spasi od izumiranja. Nažalost, zaštita životinjskih genetskih resursa je skup posao i financijska su sredstva nedostatna za cjelokupnu provedbu ovakvih programa (Posavi i sur., 2003).

U Nacionalnom programu očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u RH (2010) definirano je da je jedna od temeljnih strateških akcija za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina uskladba zakona i institucija i izgradnja kapaciteta koja obuhvaća:

- razvijanje i usklađivanje nacionalne politike i zakonodavnih okvira koji se odnose na izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja,
- mobilizaciju svih resursa, uključujući i novčana sredstva za konzervaciju, održivo korištenje i unapređenje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja,
- podizanje svijesti o ulozi i vrijednosti izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja,
- jačanje nacionalnih ljudskih potencijala za karakterizaciju, inventarizaciju i nadzor trendova i pripadajućih rizika za održivo korištenje, razvoj i konzervaciju izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja,
- utemeljenje i jačanje državnih institucija, uključujući *Nacionalnu kontakt točku*, u cilju osmišljavanja i provedbe mjera uključivanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u unaprjeđenje stočarskog sektora,
- utemeljenje i jačanje nacionalnih, obrazovnih, stručnih i istraživačkih ustanova,
- utemeljenje i jačanje mogućnosti prihvaćanja međunarodnih informacija, uključivanja u istraživanja i programe obrazovanja,
- koordinacija rada relevantnih institucija.

Vlada Republike Hrvatske potiče držanje lokalno adaptiranih pasmina u njihovom prirodnom okolišu isplatom godišnjih premija uzgajivačima, ali pri tome zanemaruje temeljni cilj in situ konzervacije, a to je postizanje samoodrživosti pasmina. Da bi se takvi programi mogli dugoročno održati potrebno je poboljšati tradicionalne proizvodne sustave i osmisliti ih tako da lokalno adaptirane pasmine ostvaruju materijalnu dobit (Ernoić i sur., 2008).

2.1. Opis izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja koje se nalaze u sustavu državne potpore u Republici Hrvatskoj

2.1.1. Goveda

2.1.1.1. Buša

Nastanak pasmine: Pretpostavlja se da je formiranje buše kao pasmine započelo prije 6500 godina, introdukcijom udomaćenog goveda s Bliskog Istoka u zatečene divlje lokalne populacije goveda (sekundarna domestikacija).

Opis pasmine: Buša je govedo malog tjelesnog okvira. Glava je nježna, čelo široko, dok su rogovi kratki i prosječne dužine 22 cm. Za rogove je karakteristično da izbijaju postrance, te se povijaju prema unutrašnjosti i prema gore (brachiocerna skupina goveda). Vrat je suh i umjereno dug, koža na vratu zategnuta, a plahtica slabo razvijena. Leđa su uska, kratka i ravna sa oborenim sapima. Grudni koš je uzak i relativno dubok. Zdjelica je male širine, lagano ukošena i zašiljena prema korijenu repa što omogućuje laka teljenja. Rep je tanak i doseže do skočnog zgloba. Noge su relativno kratke sa tzv. kravljim stavom“ stražnjih nogu. Vime je pravilno građeno, malog volumena, dijelom pigmentirano i prekriveno gustim dlakama. Prosječna visina u grebenu iznosi 100-115 cm, a dužina trupa 136 cm. Krave su težine do 250 kg, bikovi oko 300 kg. Porodna težina teladi je oko 15 kg.

Slika 1. Buša

Izvor: www.permies.com

Uglavnom je jednobojno govedo s varijacijama od bijele, preko različitih nijansi crvene i smeđe, do potpuno crne boje. Rjeđe se javlja tigrasta (prutasta) boja dlake. Kod tamnijih varijanti boja dlake često je prisutna svijetla pruga na leđima. Gubica, papci, vidljiva koža, sluznice i vrhovi rogova tamno su pigmentirani. Ponekad se javljaju i nepigmentirana pod-

ručja na vimenu, po trbuhu i ispod repa. Koža je tamno pigmentirana, elastična i meka. Kasnozrela je pasmina i spolnu zrelost postiže u dobi od 12–15 mjeseci. Potpuni razvoj postiže u dobi od 5–7 godina, dok se prvi pripust vrši u dobi od oko 20 mjeseci starosti. Dugovječna je pasmina tako da krave ostaju u rasplodu do 12 godina, a žive i preko 20 godina. Skromnih je zahtjeva u uzgoju i vrlo otporna na nepovoljne klimatske prilike i bolesti. Što se tiče proizvodnih sposobnosti one su niske, ali je mlijeko i meso visoke kakvoće. Proizvodnja mlijeka u laktaciji kreće se između 600 i 700 litara sa 4-6 % mliječne masti.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – visoko ugrožena.

2.1.1.2. Istarsko govedo

Nastanak pasmine: Istarsko govedo pripada skupini europskih primigenih goveda (*Bos primigenius*). Kontrolirani uzgojni rad čiji je cilj unaprjeđenje proizvodnih sposobnosti istarskog goveda započinje u 18. stoljeću oplemenjivanjem sa podolskim bikovima iz Italije. Početkom 20. stoljeća vrši se melioracijsko križanje sa bikovima pasmina Romagnola i Maremana, ali bez velikog unaprjeđenja proizvodnih svojstava. Tijekom druge polovice 20. stoljeća istarsko govedo mijenja uporabna svojstva sa radno-mesnog na mliječno-mesno govedo, međutim ova prilagodba nije bila dostatna da osigura konkurentnost pasmine.

Slika 2. Istarsko govedo

Izvor: www.panoramio.com

Opis pasmine: Po fenotipu je ova pasmina bliska podolskim govedima. Izuzetno je jakog okvira. Vrat je kod ženskih grla suh, a kod muških snažan, blago naborane kože s izraženom vratnom maramom. Greben je jako izražen, leđa jaka i ravna, sapi uzdignute sa jakim kostima. Prsni koš je dubok i širok. Noge su jake s naglašenim papcima. Rogovi su

dužine 70 i više cm u obliku lire. Visina grebena kreće se od 135-150 cm kod krava i 155-170 cm kod bikova, dok dužina trupa iznosi 155-170 cm. Tjelesna masa odraslih grla iznosi 550-700 kg kod krava i 700-900 kg kod bikova. Volovi mogu postići težinu i do 1300 kg. Boja dlake je jednobojna siva do bijela sa tamno sivim nijansama. Bikovi su uglavnom tamniji od krava, sa češćim tamnim pigmentima na vratu, plećki, truhu, nosnom hrptu, dijelu lica, oko očiju, na ušima i donjem dijelu repa. Sluznice na očnim kapcima su tamnije pigmentirane, a jezik i nepce su olovasto sive boje. Telad je nakon poroda najčešće crvenkaste ili sivo bijele boje dlake. Kasno je zrela pasmina tako da se junice prvi puta pripuštaju u dobi od 20-24 mjeseca, dok tjelesni razvoj završava tek sa 6-7 godina. Lako se teli, a porodna masa teladi iznosi 30-35 kg. Skromnih je potreba u uzgoju i otporna na nepovoljne klimatske uvjete. Skromnih je proizvodnih sposobnosti tako da mliječnost iznosi 800-1500 litara. Dnevni prirasti u tovu mogu dostići 1100 grama.

Od 1994. godine pokrenut je program sustavnog praćenja, umatičavanja i uzgoja Istarskog goveda.

Status ugroženosti: FAO/EAAP - visoko ugrožena.

2.1.1.3. Slavonsko srijemski podolac

Nastanak pasmine: Pretpostavlja se da je na područja ravničarskog dijela Hrvatske ovo govedo introducirano prije više od 2000 godina i sve do 20. stoljeća bilo je temelj govedarstva na tim područjima.

Opis pasmine: Čvrstog je kostura i snažne konstitucije. Glava je nježnija nego kod Istarskog goveda, dok su rogovi vrlo dugi i jaki te povijeni prema gore (oblik lire ili vila). Vrat je dug i suh sa izraženom vratnom maramom. Greben je izražen, a leđa jaka. Sapi su sitnije građe nego kod Istarskog goveda. Prsni koš je dubok i prostran. Vime je slabije razvijeno sa čestom pojavom tzv. „kozjeg vimena“ (oblik vimena na kojem su razvijene samo dvije stražnje mliječne žlijezde). Noge su čvrste sa tvrdim papcima obrubljenim tamnom dlakom. Visina grebena iznosi 125-140 cm, a prosječna dužina trupa 152 cm. Odrasle krave teže 400-500 kg, dok bikovi postižu težinu do 700 kg. Boja dlake je sivo bijela do tamno siva, često sa tamnijim dijelovima na platičici vrata i na glavi. Boja dlake kod bikova je nešto tamnija sa jače pigmentiranim kolutima oko očiju. Gubica, sluznica očiju i papci su crne boje.

Slika 3. Slavonko srijemski podolac

Izvor: www.panoramio.com

Kasnozrela je pasmina i spolnu zrelost postiže sa 12-15 mjeseci. Junice se prvi puta pripuštaju u dobi od 20-24 mjeseca. Plodnost krava je dobra. Malih je proizvodnih sposobnosti tako da u laktaciji proizvede 600-1200 litara mlijeka. Vrlo je otporna i izdržljiva pasmina.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – kritično ugrožena.

2.1.2. *Konji*

2.1.2.1. *Međimurski konj*

Nastanak pasmine: Početak stvaranja pasmine vezan je za 18. stoljeće kada dolazi do kontroliranog križanja autohtone populacije kobila sa prešeronskim, flamanskim, ardenskim, brabantkim i burgundskim pastusima.

Opis pasmine: Pripada skupini teških hladnokrvnih konja. U prošlosti se koristio kao radni konj za obradu u poljoprivredi i u transportu. Glava je relativno mala sa malim šiljatim ušima, vrat je kratak i mišićav, leđa široka i kratka, a sapi široke i rascijepljene. Prsni koš je dubok i širok dok su rebra zaobljena. Trup je širok i cilindričnog oblika. Noge su jake sa izraženim zglobovima i širokim kopitima. Visina u grebenu iznosi 155-170 cm.

Slika 4. Međimurski konj
Izvor: www.medjimurje.hr

Najčešća boja dlake je u tipu dorata, vranca, alata, dok su rjeđe razne nijanse sive. Međimurski konj je otporna pasmina skromnih zahtjeva u hranidbi, a odlikuje ga i ranozrelost sa dobrom plodnosti. Mirnog je temperamenta sa izraženom privrženosti čovjeku. Sa 0,29 % udjela u ukupnom broju konja u Republici Hrvatskoj na posljednjem je mjestu po zastupljenosti.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – kritično ugrožena.

2.1.2.2. Hrvatski posavac

Nastanak pasmine: Pasma je nastala na području hrvatske posavine, nekontroliranim križanjem kobila slavonsko-posavskog konja, tzv. bušaka i drugih lokalnih kobila nepoznatog porijekla, prvotno s toplokrvnim (arapskim, lipicanskim, nonius, engleskim punokrvnim) a kasnije i s hladnokrvnim (brabantskim, ardenskim, prešeronskim i noričkim) pastusima.

Opis pasmine: Pripada skupini hladnokrvnih konja. Čvrste je građe i pravokutnog formata. Visina u grebenu iznosi 140-150 cm kod pastuha i 135-140 cm kod kobila. Glava je mala sa širokim čelom i malim ušima, velikim očima i nozdrvama. Vrat je srednje dug i mišićav. Leđa su kratka i široka, sapi mišićave, široke, srednje oborene i raskoljene. Trup je zbijen, a noge snažne sa izraženim zglobovima i širokim kopitima. Visina u grebenu iznosi 140-150 cm kod pastuha i 135-140 cm kod kobila. Griva i rep obrasli su valovitom srednje dugom dlakom. Najčešće boje dlake su u tipu dorata, te rjeđe u tipu vranca, alata, kulaša i izabele. Šarene varijante nisu poželjne u uzgoju.

Slika 5. Hrvatski posavac

Izvor: www.selo.hr

Vrlo je otporna pasmina sa malim zahtjevima u hranidbi, ranozrela je i dobre plodnosti.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – potencijalno ugrožena.

2.1.2.3. Lipicanac

Nastanak pasmine: Jedna je od najstarijih kulturnih pasmina konja. Njezin uzgoj u Europi počinje 1580. godine u Lipici u Sloveniji. U Republiku Hrvatsku dolazi oko 1700. godine u ergelu grofa Jankovića u Virovitici. Nastanak pasmine rezultat je višegodišnjeg selekcijskog rada. Danas je u Svijetu priznato 8 linija pastuha i 63 rodova kobila, dok je u Hrvatskoj zastupljeno 7 linija pastuha i 19 rodova kobila, od čega se autohtonim smatra 1 linija pastuha (Tulipan) i 16 rodova kobila.

Opis pasmine: Glava je srednje dužine, uska i suha sa blago izbočenim ličnim profilom. Oči su tamne i krupne, a uši srednje dužine, tanke i pokretljive. Vrat je srednje dug u obliku luka, dubok i uzvišen prema grebenu koji je dobro razvijen sa blagim prijelazom od leđa prema vratu. Prsni koš je srednje širok, dubok i mišićav. Plečke i lopatice su duge i dobro obrasle mišićima.

Slika 6. Lipicanac
Izvor: hr.wikipedia.org

Leđa su vodoravno položena, a sapi mišićave, jake i zaobljene. Rep je srednje do više nasaden. Noge su mišićave sa suhim zglobovima i čvrstim kopitima. Prosječna visina grebena iznosi 155-158 cm. Najčešća boja dlake je siva, rjeđe u tipu dorata i vranca, dok ostale boje nisu poželjne.

Temperamentne je naravi i dobre ćudi.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – nije ugrožena.

2.1.2.4. Hrvatski hladnokrvnjak

Nastanak pasmine: Pasma je nastala križanjem toplokrvnih kobila s uvezenim pasusima ardenske, prešeronske, brabantke i drugih hladnokrvnih pasmina. Počeo se sustavno uzgajati u prvoj polovici 19. stoljeća. Zbog različitih početnih matičnih stada kobila, te različitih pastuha hladnokrvnih pasmina koji su korišteni u križanju, ali i uz doprinos okolišnih čimbenika pojedinog kraja, hrvatski hladnokrvnjak prilično je heterogena populacija u pogledu fenotipskih značajki.

Opis pasmine: Hrvatski hladnokrvnjak je težak i robustan konj čvrste konstitucije. Glava je suha i srednje veličine sa širokim čelom, malenim ušima i velikim izraženim očima i nozdrvama. Vrat je dug i masivan, prsni koš širok i dubok sa visoko zaobljenim i dugim rebrima. Leđa su srednje duga, široka i jaka, sapi široke, mišićave, oborene i rascijepljene. Trup je zbijen, noge snažne i srednje duge sa izraženim zglobovima i jakim kopitima. Griva i rep su obrasli valovitom dugom dlakom. Visina u grebenu kreće se od 150–160 cm.

Slika 7. Hrvatski hladnokrvnjak

Izvor: www.lika-online.com

Najčešće dolazi u boji dorata, rjeđe vranca, alata, kulaša i izabele. Šarene varijante nisu poželjne u uzgoju. Otporna je pasmina sa malim zahtjevima u hranidbi, ranozrela i dobre plodnosti. U prošlosti se koristio kao radni konj.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – potencijalno ugrožena.

2.1.3. Magarci

2.1.3.1. Istarski magarac

Nastanak pasmine: Pretpostavlja se da počeci uzgoja magaraca u Istri sežu u vrijeme širenja Rimskog Carstva. Današnji istarski magarac je u velikoj mjeri srodan sa pasminama magaraca šire europske regije (povremeno je unošen genom krupnijih, prvenstveno talijanskih pasmina magaraca) ali je pasmina očuvala genetsku i fenotipsku prepoznatljivost.

Opis pasmine: Srednje je veličine, umjereno mišićav. Glava je velika, suha, ravnog do blago konveksnog oblika sa dugim ušima i izražajnim očima. Vrat je umjereno dugačak, srednje suh i mišićav. Leđa su ravna do blago uleknuta. Sapi su srednje mišićave, a rep nisko nasaden.

Slika 8. Istarski magarac

Izvor: veterina.com.hr

Noge su srednje duge sa slabije izraženim zglobovima i kopitima srednje veličine. Visina grebena iznosi 125-135 cm i u križima nadmašuje visinu grebena za 2-3 %, dok dužina trupa iznosi 125-140 cm. Boja dlake je crna (oko 90 % populacije) ili smeđe siva (10 % populacije). Mirne je, blago flegmatične naravi.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – kritično ugrožena.

2.1.3.2. *Sjeverno jadranski magarac*

Nastanak pasmine: U velikoj mjeri je srodan sa istarskim magarcem ali je pasmina očuvala genetsku i fenotipsku prepoznatljivost. Pasmina je nastala na području kvarnerskih otoka i sjevernog dijela jadranskog priobalja od lokalne populacije magaraca, uz povremenu introdukciju genoma krupnijeg istarskog magarca i manjeg primorsko-dinarskog magarca.

Opis pasmine: Čvrste je konstitucije i jake tjelesne građe. Glava je velika, ravnog profila sa dugim ušima. Griva je duga i tamna, dok je vrat umjereno širok i mišićav. Greben je slabije izražen, dok su leđa blago konveksna do ravna.

Slika 9. Sjeverno jadranski magarac

Izvor: www.zooportal.hr

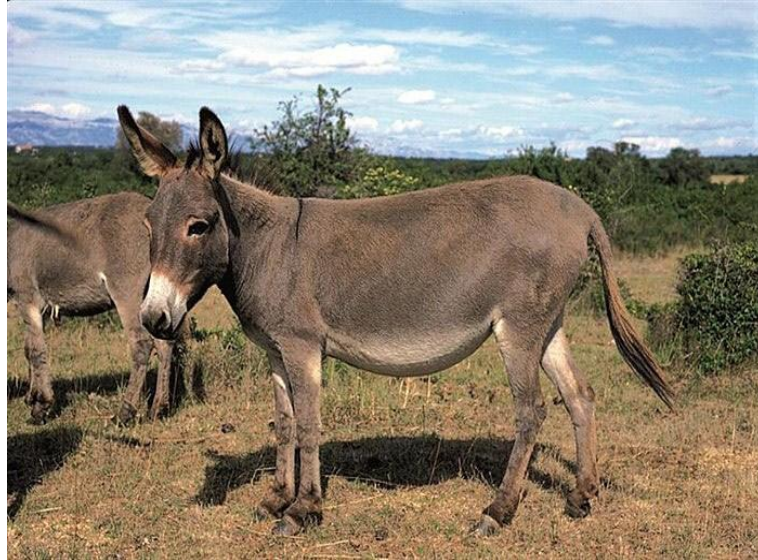
Prsa su duboka i uska. Noge su srednje dugačke sa srednje velikim kopitima. Prosječna visina u grebenu iznosi 115 cm, a dužina tijela 121 cm. Boja dlake je najčešće tamnosmeđa do crna, rjeđe tamnosiva.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – kritično ugrožena.

2.1.3.3. *Primorsko dinarski magarac*

Nastanak pasmine: Pretpostavlja se da je oblikovan na današnjem uzgojnom području hrvatskog priobalja razvijajući odlike adaptabilnosti i vrsne radne sposobnosti, uz zadržavanje manjeg tjelesnog okvira prilagođenog sušnom krškom podneblju. Inozemne pasmine magaraca dijelom su introducirane u populaciju primorsko-dinarskog magarca, ali za to ne postoje pouzdani pokazatelji.

Opis pasmine: Po veličini spada u red najmanjih pasmina na Svijetu. Glava je srednje veličine, blago konveksnog oblika, kratkih ušiju. Griva je jaka, stršeća, vrat srednje dug i mišićav. Greben je slabo izražen, leđa ravna do blago uleknuta, sapi strme, slabo proraštene mišićima sa istaknutim križnim dijelom.

Slika 10. Primorsko dinarski magarac

Izvor: www.slobodnadalmacija.hr

Noge su čvrste sa malim kopitima. Izražena je tamna pruga duž leđa, kao i poprečne tamne pruge na nogama. Rijetko se javljaju i posve crna grla.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – visoko ugrožena.

2.1.4. Ovce

2.1.4.1. Cigaja

Nastanak pasmine: Premda spada u najstarije pasmine ovaca na svijetu njen nastanak i podrijetlo još uvijek nije točno utvrđen zbog razilaženja znanstvenika koji su proučavali povijest ove pasmine.

Opis pasmine: Trup je srednje dužine, dubok i uzak, prsa su duboka i uska kao i sapi. Glava je srednje veličine, uskog čela i ravnog nosnog profila kod ovaca i izraženom nosnom kosti kod ovnova. Uši su velike i blago oborene. Ovce su u pravilu šute, dok ovnovi mogu biti sa i bez rogova.

Slika 11. Cigaja

Izvor: www.janovskakoliba.wz.cz

Prosječna visina u grebenu iznosi 76 cm, a dužina trupa 85,8 cm. Tjelesna masa kreće se od 60-80 kg kod ovaca i 80-100 kg kod ovnova. Glava, uši i noge su tamno pigmentirani dok je tijelo bijele boje. Janjad se rađa siva, a kasnije boja prelazi u bijelu.

Svrstava se u pasmine kombiniranih proizvodnih svojstava (meso, mlijeko, vuna). Iako u laktaciji mogu dati i do 120 litara mlijeka danas se ova pasmina prvenstveno uzgaja za proizvodnju mesa. Dobre je plodnosti (130-160%). Janjad sa četiri mjeseca starosti postiže tjelesnu težinu 32 do 40 kg.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – nije ugrožena.

2.1.4.2. Dubrovačka ruda

Nastanak pasmine: Pretpostavlja se da je početak nastanka pasmine započeo još za vrijeme Dubrovačke Republike križanjem ovaca domaće pramenke sa ovnovima merino pasmine uvezenih iz Španjolske, Italije i Portugala.

Opis pasmine: Srednje je veličine i skladne građe. Glava je srednje duga sa izbočenom nosnom kosti i malim vodoravno položenim uškama. Ovce su u pravilu šute, dok ovnovi mogu biti sa ili bez rogova.

Slika 12. Dubrovačka ruda

Izvor: www.hpa.hr

Vrat je dug i tanak, prsa mišićava i zaobljena. Prosječna visina u grebenu iznosi 60,1 cm, dužina trupa 65,1 cm (Mioč i sur., 2003). Prosječna tjelesna težina ovaca je 45 kg, ovnova 55 do 60 kg. Uglavnom je bijele boje ali postoje i crne jedinke. Pasma se odlikuje finim runskim nitima. Mliječnost u laktaciji kreće se od 120 do 160 kg, plodnost je 120 do 150 %. Janjad u dobi od 3-4 mjeseca postiže tjelesnu masu 25 do 30 kg.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – visoko ugrožena.

2.1.4.3. Dalmatinska pramenka

Nastanak pasmine: Pasma je nastala pod utjecajem različitih genotipova na područjima gdje se i danas uzgaja.

Opis pasmine: Malog je tjelesnog okvira i snažne konstitucije. Glava je srednje veličine sa ili bez rogova kod ovaca, dok su ovnovi u pravilu sa snažnim rogovima i ravno položenim ušima. Vrat je srednje duljine, greben dobro izražen, leđa ravna i pravilna. Noge

su čvrste i jake. Prosječna visina u grebenu je 57,8 cm, dužina trupa 64,9 cm, a tjelesna masa 38,6 kg kod ovaca i oko 50 kg kod ovnova (Širić, 2009). Vuna je uglavnom bijele boje ali su česta grla sa crnom, smeđom i sivom bojom.

Slika 13. Dalmatinska pramenka

Izvor: www.savjetodavna.hr

Kasnozrela je pasmina, plodnosti 110 do 130 %. Mliječnost u pravilu ne prelazi 120 litara u laktaciji koja u prosjeku traje 150 dana. Danas se uglavnom uzgaja za proizvodnju mesa, dok su rijetka gospodarstva orijentirana na proizvodnju mlijeka.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – nije ugrožena.

2.1.4.4. Lička pramenka

Nastanak pasmine: Nastala je na području Like i Gorskog kotara gdje se i danas najviše uzgaja. U oblikovanju ove pasmine bilo je pokušaja merinizacije i oplemenjivanja mesno-vunskim ovnovima iz Njemačke i Francuske (Merinolandschaf, Merino Precoce, Ile de France), ali ova križanja nisu ostavila značajan trag na pasmini.

Opis pasmine: Tijelo je sitnije do srednje građe, snažne konstitucije. Glava je srednje velika sa ušima koja strše u stranu. Ovce su u pravilu šute, a ovnovi sa razvijenim rogovima. Vrat je srednje dug i mišićav, greben izražen, leđa duga i ravna. Prsa su uska i duboka. Rep je dug i seže do ispod skočnog zgloba. Prosječna visina u grebenu iznosi 60,8 cm, dužina trupa 67,4 cm (Mioč i sur., 1998). Tjelesna težina iznosi 45-55 kg kod ovaca i 65-75 kg kod ovnova. Tipična boja vune je bijela sa crnim mrljama.

Slika 14. Lička pramenka

Izvor: www.hpa.hr

Plodnost ovaca kreće se od 110-120 %. Glavni proizvodni cilj većine uzgajivača je proizvodnja mesa gdje jarad sa 3 do 4 mjeseca starosti postiže težinu 25 do 30 kg. Proizvodnja mlijeka u laktaciji kreće se od 120 do 140 litara.

Status ugroženosti:FAO/EAAP – nije ugrožena.

2.1.4.5. Istarska ovca

Nastanak pasmine: Smatra se da je nastanak ove pasmine započeo 1771. godine dekretom carice Marije Terezije o osnivanju pripusnih stanica u kojima su se vršila križanja autohtonih ovaca sa ovdovima pasmina Gentile di Puglia, Bergamo, Southdown, Merinolandschaf i dr. Unatoč križanjima sa mliječnim pasminama sustavna selekcija na mliječnost nikada nije provedena.

Opis pasmine: Istarska ovca spada među najkrupnije hrvatske pasmine ovaca. Izražene je dužine trupa, skladne tjelesne građe i snažne konstitucije (Caput i sur., 2010). Glava se odlikuje konveksnošću nosne kosti. Većinom su kod oba spola razvijeni rogovi. Uši su srednje veličine i položene vodoravno. Vrat je dug, srednje mišićav, ponekad sa resicama na donjoj strani. Leđa su duga i ravna, a rep dugačak. Noge su dugačke i snažne sa čvrstim papcima crne boje. Visina u grebenu iznosi u prosjeku 73,5 cm, a dužina trupa 77,3 cm. Tjelesna masa ovaca je oko 70 kg, ovdova oko 100 kg. Boja vune je bijela sa pjegama, dok su trbuh i noge uglavnom potpuno crni. Kod nekih grla pigmentacija je toliko izražena da izgleda da je temeljna boja crna. Istarska ovca pripada skupini pasmina kombiniranih proizvodnih svojstava, ali se najčešće koristi za proizvodnju mlijeka od kojeg se

spravlja cijenjeni punomasni polutvrđi sir. Plodnost se kreće od 130-150 %. Tijekom prosječnog trajanja laktacije od 175 dana ovce proizvedu oko 260 kg mlijeka (Prpić, 2011).

Slika 15. Istarska ovca
Izvor: www.istra.lzmk.hr

Status ugroženosti: FAO/EAAP – nije ugrožena.

2.1.4.6. Rapska ovca

Nastanak pasmine: Smatra se autohtonom ovcom otoka Raba, bez znatnijih genetskih promjena u višestoljetnom uzgoju. Iako nema točnih podataka o nastanku rapske ovce, sudeći prema odlikama fenotipa (runo i boja vlakna), vidljiv je utjecaj merino tipova ovaca na oblikovanje pasmine.

Opis pasmine: Sitne je ali i čvrste tjelesne građe. Glava je mala, ravnog profila sa srednje dugim i stršećim ušima. Ovce su većinom šute, dok su ovnovi rogati. Vrat je srednje dug i mišićav. Greben je dobro izražen, leđa kratka i pravilna, sapi kratke i oborene. Noge su čvrste sa dobro razvijenim papcima. Prosječna visina u grebenu iznosi oko 57 cm, a dužina trupa 65 cm. Odrasle ovce teške su 35 do 40 kg, ovnovi 55 do 60 kg. Boja runa je najčešće bijela. Na glavi i nogama česte su crne, smeđe i sive pjege. Iako se rapska ovca svrstava u pasmine kombiniranih proizvodnih svojstava najčešće se uzgaja za proizvodnju mesa. Plodnost se kreće između 100 i 110 %. Tjelesna masa janjadi u dobi od 3 do 4 mjeseca starosti iznosi 25-30 kg.

Slika 16. Rapska ovca

Izvor: www.hpa.hr

Status ugroženosti: FAO/EAAP – nije ugrožena.

2.1.4.7. Krčka ovca

Nastanak pasmine: Vrijeme i način nastanka ove pasmine nisu poznati, ali se pretpostavlja da je nastala povremenim križanjem autohtonih gruborunih ovaca sa merino pasminama. Utjecaj ovih križanja manje je izražen nego kod ostalih otočkih pasmina.

Opis pasmine: Krčka ovca je malog tjelesnog okvira, skladne i čvrste građe. Glava je mala i ravnog profila kod ovaca, dok je kod ovnova nosna kost blago ispupčena. Ovce su uglavnom šute, a ovnovi rogati. Vrat je srednje dug i slabo mišićav, dok je greben jače izražen. Leđa su kratka i ravna, sapi pravilne i zaobljene. Noge su srednje duge sa čvrstim papcima. Rep doseže dužinu ispod skočnog zgloba. Prosječna visina u grebenu iznosi 55 cm, a dužina trupa 62 cm. Ovce su težine 28-40 kg, ovnovi 45-55 kg (Mioč i sur., 2004). Boja runa je najčešće bijela sa čestom pojavom smeđih, sivih i crnih pjega po tijelu ali postoje i potpuno crna i siva grla. Kombiniranih je proizvodnih svojstava iako se danas uglavnom uzgaja za proizvodnju mesa. Plodnost se kreće oko 110%. Tjelesna masa janjadi u dobi 3-4 mjeseca iznosi 25-30 kg.

Slika 17. Krčka ovca
Izvor: www.hpa.hr

Status ugroženosti: FAO/EAAP – nije ugrožena.

2.1.4.8. Creska ovca

Nastanak pasmine: Točnih podataka o podrijetlu pasmine nema. Pretpostavlja se da je nastala oplemenjivanjem autohtonih otočnih gruborunih ovaca sa španjolskim, francuskim i talijanskim merinom, uz presudnu ulogu okoliša (Jardas, 1956).

Opis pasmine: Vrlo je sitne građe. Glava je uska i šiljasta sa ravnim profilom kod ovaca i izbočenim kod ovnova. Uši su male i stršeće.

Slika 18. Creska ovca
Izvor: www.alpedunavjadran.hrt.hr

Ovce su uglavnom bez rogova, dok ovnovi redovito imaju jako razvijene, spiralne rogove. Vrat je kratak i srednje mišićav, leđa kratka i pravilna. Trup je skladne građe, srednje dug i visok. Noge su duge, tanke i čvrste sa tvrdim papcima. Visina u grebenu iznosi oko 60 cm, a duljina trupa oko 68 cm. Iako creska ovca pripada u grupu pasmina kombiniranih proizvodnih svojstava gotovo isključivo se uzgaja za proizvodnju mesa. Plodnost je oko 120 %. Prosječna klaonička masa janjadi kreće se u rasponu od 15 do 25 kg. Mliječnost je vrlo niska i ne prelazi 70 litara mlijeka u laktaciji koja prosječno traje 170 dana.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – nije ugrožena.

2.1.4.9. Paška ovca

Nastanak pasmine: Pripada skupini meriniziranih pramenki otoka Paga. Nastala je oplemenjivanjem autohtone otočne pramenke sa ovnovima Negretti i Bergamo pasmine, uz presudnu ulogu okoliša (Jardas,1951). Pored navedenih genotipova, na formiranje pasmine u znatnoj je mjeri utjecala i pasmina Gentile di Puglia (Pavlinić,1936).

Opis pasmine: Malog je tjelesnog okvira, ali čvrste i skladne građe. Glava je srednje velika sa ravnim profilom kod ovaca i izbočenom nosnom kosti kod ovnova. Ovce su u pravilu šute, dok su rogovi kod ovnova čvrsti i dobro razvijeni. Uši su srednje veličine i polustršeće. Vrat je srednje dug i mišićav. Greben je izražen i prelazi visinu križa. Trup završava dugim repom koji seže do ispod skočnog zgloba. Noge su čvrste i jake. Prosječna visina grebena je 56,1 cm, a dužina trupa 64,3 cm (Pavić i sur., 2005). Tjelesna masa odraslih ovaca je 30-45 kg, ovnova 40-60 kg. Uglavnom je runo bijele boje sa rijetkom pojavom jedinki crne boje. Paška ovca je kombiniranih proizvodnih svojstava, tako da se i danas uzgaja za proizvodnju mlijeka, koje se prerađuje u poznati punomasni paški sir, kao i za proizvodnju mesa. Janjad je male klaoničke mase i vrlo je tražena na našem tržištu.

Plodnost paške ovce kreće se oko 120 %. U laktaciji koja traje u prosjeku 180 dana proizvede se do 150 litara mlijeka po grlu.

Slika 19. Paška ovca

Izvor: www.hpa.hr

Status ugroženosti: FAO/EAAP – nije ugrožena.

2.1.5. Koze

2.1.5.1. Hrvatska bijela koza

Nastanak pasmine: Pretpostavka je da je pasmina nastala početkom 20. stoljeća oplemenjivanjem autohtonih koza sa jarčevima sanske pasmine radi povećanja mliječnosti. Danas se zbog posljedica nekontroliranih križanja i nesustavne selekcije smatra potencijalno ugroženom pasminom.

Slika 20. Hrvatska bijela koza

Izvor: www.hpa.hr

Opis pasmine: Glava je mala i suha s rogovima i stršećim ušima, te bijelom bradom. Vrat je dug i nježan. Prosječna visina u grebenu iznosi 58 cm, a dužina trupa 66,7

cm. Tjelesna težina koza je 35-45 kg, jarčeva 50-60 kg. Dlaka je gusta, gruba i dugačka bijele ili svijetlo žućkaste boje. Spada u pasmine kombiniranih proizvodnih svojstava sa 250–300 litara mlijeka u laktaciji koja traje 250–280 dana i plodnošću 160-180 %. Jarad sa dva mjeseca starosti teži u prosjeku 13,5 kg. Otporna je i prilagodljiva pasmina, skromnih zahtjeva u uzgoju.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – potencijalno ugrožena.

2.1.5.2. Hrvatska šarena koza

Nastanak pasmine: Pasma je izvorno oblikovana na područjima južnog Velebita, Dinare, Kamešnice i Biokova, bez znatnijeg planskog oplemenjivanja drugim pasminama.

Opis pasmine: Skladne je građe sa dužim, čvrstim okvirom. Glava je srednje duga. Mogu biti šute ili rogate. Rogovi su tamni, grubi i dvobridni, uši srednje duge i uglavnom tamno pigmentirane. Vrat je dug, tanak, katkad s resicama. Prsa su plitka i uska, leđa duga i ravna, a noge duge i čvrste. Vime je slabo razvijeno, pjegavo i obraslo dlakom. Prosječna visina u grebenu odraslih životinja je 61,3 cm, dužina trupa 69,1 cm. Prosječna tjelesna težina ženskih životinja iznosi 44 kg, ovnova 50-70 kg. Dlaka je duga, gusta i sjajna, najčešće crno bijela, rjeđe potpuno crna, smeđa ili siva. Skromnih je proizvodnih sposobnosti sa 100-250 litara mlijeka u laktaciji od 150-250 dana. Plodnost iznosi u prosjeku 100%. Danas se najčešće uzgaja za proizvodnju jarećeg mesa. Jarad ima dnevni prirast oko 110 grama i isporučuje se na klanje kada dostigne masu žive vage od 25 kg.

Slika 21. Hrvatska šarena koza

Izvor: www.hpa.hr

Status ugroženosti: FAO/EAAP – potencijalno ugrožena.

2.1.6. Svinje

2.1.6.1. Turopoljska svinja

Nastanak pasmine: Naša je najstarija pasmina nastala u predantičko doba u Turopolju križanjem šiške i kršopoljske svinje.

Opis pasmine: Spada u primitivne pasmine svinja, srednje veličine i masnog tipa. Tijelo je kratko i duboko obraslo kovrčavim čekinjem bijelo žute boje s tamnim pjegama. Koža nije pigmentirana. Glava je izdužena sa poluklopavim ušima srednje dužine. Trup je dugačak sa ravnim leđima. Visina grebena iznosi 65-70 cm kod krmača i 70-75 cm kod nerastova. Težina odraslih krmača je oko 240 kg, a nerastova 250 kg. Krmače imaju 10-12 pravilno oblikovanih sisa. Plodnost je osrednja i iznosi 6-7 prasadi u leglu. Tovna sposobnost je relativno dobra, a meso je iznimne kakvoće. Tovljenici u intenzivnom tovu ostvaruju dnevni prirast do 500 grama.

Slika 22. Turopoljska svinja

Izvor: www.forumgorica.com

Status ugroženosti: FAO/EAAP – kritično ugrožena.

2.1.6.2. Crna slavonska svinja

Nastanak pasmine: Stvaranje ove pasmine započeo je grof Karl Pfeiffer koji je 1860. godine križao krmače lasaste mangulice s nerastima berkshire pasmine. Njegov sin Leopold nastavio je križanje s nerastima Poland China pasmine, te je nakon toga dugotrajnim selekcijskim radom stvorena crna slavonska svinja.

Opis pasmine: Svrstava sa u prijelazne pasmine. Srednje je veličine sa suhom, srednje dugom glavom i poluklopavim ušima. Vrat je srednje dug i mišićav. Trup je kratak sa srednje dubokim i širokim prsnim košem, srednje širokim sapima i srednje razvijenim butovima. Noge su kratke i tanke. Visina grebena kreće se oko 68 cm, dok je težina odraslih svinja oko 270 kg. Koža je pigmentirana, pepeljasto sive boje, obrasla srednje dugom dlakom crne boje. Krmače imaju deset do dvanaest sisa, te uglavnom prase sedam do osam prasadi u leglu. U intenzivnom tovu postiže prirast do 550 grama. Udio mesa u polovicama iznosi 32,6 - 42,6 %, sa 6-8 % intermuskularne masnoće.

Slika 23. Crna slavonska svinja

Izvor: www.poljoinfo.com

Status ugroženosti: FAO/EAAP – kritično ugrožena.

2.1.7. Perad

2.1.7.1. Kokoš hrvatica

Nastanak pasmine: Pasmina je nastala početkom 20. stoljeća kada je gospodin Ivan Lakuš iz mjesta Torčec u Podravini križao podravski soj domaće kokoši sa Leghorn pijetlovima. U daljnjem uzgoju izlučivane su jedinke bijele boje perja, a ostavljane one sa crnim, crvenim, smeđim i jarebičastim perjem. Konačni izgled i odlike dobivene su križanjem sa pasminom Wellsummer. Pasmina dobiva naziv Hrvatica 1937. godine nakon pobjede na natjecanju u nesenju jaja u Karadorđevu. Nakon 2. svjetskog rata uzgoj kokoši hrvatica bio je potpuno zanemaren, ali je osamdesetih godina prošlog stoljeća zahvaljujući entuzijastima iz Međimurske i Virovitičko-podravске županije, ponovno revitaliziran.

Opis pasmine: Na području Republike Hrvatske danas se uzgajaju četiri soja kokoši hrvaticе s obzirom na obojenost perja: crveni, crni, jarebičasto zlatni i crno zlatni.

Slika 24. Kokoš hrvatica

Izvor: www.hr.wikipedia.org

Sve sojeve karakteriziraju bijeli podušnjaci, kod crvenog i jarebičasto zlatnog soja bijele noge, dok su kod crnog i crno zlatnog soja noge sive. Osnovna boja perja kod crvenog soja je ciglasto crvena sa narančasto zlatnim vratom bez crnog crteža. Pijetlovi imaju crni rep sa metalno zelenim sjajem, dok je rep kod kokoši crno obojen samo na vrhu. Crni soj ima potpuno crnu boju perja sa metalnim sjajem. Jarebičasto zlatni pijetlovi imaju narančasto zlatni vrat i bočna pera sedlišta, dok su leđa, gornji dio krila i letna pera sjajno crvene boje. Trbuh, prsa i rep, kao i poprečno krilna crta crne su boje metalno zelenog sjaja. Kokoši imaju narančasto zlatni vrat, dok je ostalo perje simetrično i obrubljeno oker žutom i sivo smeđom bojom. Vrh repa je crne boje. Pijetlovi crno zlatnog soja imaju narančasto zlatni

vrat, leđa i zavjesu sedlišta, dok je ostalo perje crne boje metalno zelenog sjaja. Kokoši imaju narančasto žuti vrat, a ostalo perje je crno sa metalno zelenim sjajem.

Spada u kombinirane pasmine kokoši prilagođene uzgoju na otvorenome tijekom cijele godine. Kokoši postižu tjelesnu masu oko 2,5 kg, a pijetlovi oko 3,5 kg. Godišnja nesivost kreće se oko 200-220 jaja svijetlo smeđe boje ljuske. Kod ove pasmine sačuvan je nagon sjedenja na jajima.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – visoko ugrožena.

2.1.7.2. Zagorski puran

Nastanak pasmine: Zagorski puran kao i sve ostale pasmine purana vuče porijeklo od meksičkih i sjevernoameričkih divljih purana koji su u Europu stigli brodovima španjolske mornarice krajem 15. i početkom 16. stoljeća. Prema povijesnim dokumentima puran se u Hrvatskom zagorju uzgaja od 1561. godine kada je na područje Lepoglave stigao iz Italije. Bitan utjecaj na prepoznatljivost zagorskog purana imaju i klima, te način držanja.

Opis pasmine: U Hrvatskoj se uzgajaju četiri soja purana koji se razlikuju po boji perja: brončani, sivi svijetli i crni.

Slika 25. Zagorski puran

Izvor: www.zagorskipuran.hr

Perje na vratu, prsima i leđima brončanog tipa crne je boje sa zelenim sjajem. Perje trbuha i butina je također crno i bez sjaja, na pregibima crno smeđe do pepeljaste boje. Krilno perje je pepeljasto crne boje s bijelim prugama i crnim rubovima. Repna pera su crno smeđa, prošarana svijetlo smeđim prugama i završavaju bijelim rubom. Crni tip zagorskog

purana prekriven je potpuno crnim perjem bez primjesa perja drugih boja. Sivi soj purana po vratu, prsima i leđima ima osnovnu crnu boju prošaranu bijelim perjem, dok su repna pera slična brončanom tipu purana. Perje svijetlog tipa purana je bijelo, na leđima, repu i krilima prošarano svijetlo smeđim, sivim ili crnim perima. Purice su kod svih sojeva znatno sitnije od purana i perje im je bez sjaja. Purani nakon uzgoja koji traje 24-28 tjedana postižu prosječnu tjelesnu masu od 6,5 kg, a pure prosječno 4,0 kg. Pure u sezoni snesu u prosjeku 15 jaja. Od nasadenih jaja izvali se 80 % purića.

Status ugroženosti: FAO/EAAP – visoko ugrožena.

2.2. Popis zakonskih propisa i pregled osnovnih uvjeta za ostvarivanje državne potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u razdoblju od 2003. – 2013. godine

2.2.1. Popis zakonskih propisa

Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu (»Narodne novine« br. 87/2002, 117/2003, 82/2004, 12/2005, 85/2006, 141/2006, 134/2007, 85/2008 i 4/2009).

Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (»Narodne novine« br. 83/2009, 153/2009 i 60/2010).

Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (»Narodne novine« br. 92/2010 i 124/2011).

Zakon o potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (»Narodne novine« br. 120/2012 i 136/2012).

Pravilnik o načinu i uvjetima provedbe modela poticanja proizvodnje, modela potpore dohotku i programa očuvanja hrvatskih izvornih i zaštićenih pasmina (»Narodne novine« br. 11/2003, 63/2003, 86/2003, 124/2003, 159/2003, 20/2004, 42/2004, 54/2004, 91/2004 i 150/2004).

Pravilnik o načinu i uvjetima provedbe modela poticanja proizvodnje (»Narodne novine« br. 24/2005, 105/2005, 141/2005, 40/2006 i 86/2006).

Pravilnik o potpori u sklopu programa očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina (»Narodne novine« br. 3/2007 i 155/2008).

Pravilnik o provedbi mjere potpore očuvanju izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja (»Narodne novine« br. 34/2010, 84/2010 i 139/2010).

Pravilnik o izravnim plaćanjima u poljoprivredi, potporama za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporama za ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potporama za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi (»Narodne novine« br. 12/2011, 54/2011, 81/2011, 129/2011 i 148/2011).

Pravilnik o provedbi izravnih plaćanja i pojedinih mjera ruralnog razvoja (»Narodne novine« br. 25/2012, 51/2012 i 121/2012).

Pravilnik o provedbi izravnih plaćanja i IAKS mjera ruralnog razvoja (»Narodne novine« br. 145/2012 i 29/2013).

Popis izvornih i zaštićenih pasmina i sojeva domaćih životinja te njihov potrebit broj (»Narodne novine« br. 127/1998, 73/2003, 39/2006, 126/2007, 70/2009 i 80/2013).

Tablica 1. Popis izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja sa godinom objave

	1998. godina	2003. godina	2006. godina
GOVEDA	Slavonsko srijemski podolac, Istarsko govedo	Buša	
KONJI	Lipicanac, Hrvatski posavac	Međimurski konj, Hrvatski hladnokrvnjak	
MAGARCI	Magarci		Istarski magarac, Primorsko dinarski magarac, Sjeverno jadranski magarac
OVCE	Lička pramenka, Istarska ovca, Paška ovca, Creska ovca, Dubrovačka ruda	Cigaja	Dalmatinska pramenka, Krčka ovca, Rapska ovca
KOZE	Domaća koza		Hrvatska bijela koza, Hrvatska šarena koza
SVINJE	Crna slavonska svinja, Turopoljska svinja		
PERAD	Zagorski puran, Kokoš hrvatica		

Izvor: Popis izvornih i zaštićenih pasmina i sojeva domaćih životinja, te njihov potrebit broj (»Narodne novine« br. 127/1998, 73/2003, 39/2006, 126/2007, 70/2009 i 83/2009)

2.2.2. Pregled osnovnih uvjeta za ostvarivanje potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina, sa iznosima potpore, u razdoblju od 2003 - 2013. godine

2003. - 2005. godina

Iznos potpore:

Goveda 3000,00 kn, konji 2000,00 kn, svinje 700,00 kn, ovce 350,00 kn, magarci 600,00 kn, purani 90,00 kn.

Za pasmine i sojeve čija je vrijednost efektivne veličine populacije manja od 100 iznos potpore uvećava se za 50%.

Minimalno poticana količina:

Goveda, konji, svinje, ovce i magarci 1 grlo, zagorski puran 5 kljunova.

Ostali uvjeti:

Pravo na potporu u sklopu programa očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina ostvaruje komercijalno ili nekomercijalno poljoprivredno gospodarstvo upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava (UPG) i to po grlu upisane uzgojno valjane, rasplodne, izvorne i zaštićene pasmine.

2006. godina

Iznos potpore:

Goveda 3000,00 kn, konji 2000,00 kn, svinje 700,00 kn, ovce i koze 350,00 kn, magarci 1000,00 kn, kokoš hrvatica 60,00 kn, zagorski puran 150,00 kn.

Za pasmine i sojeve čija je vrijednost efektivne veličine populacije manja od 100 iznos potpore uvećava se za 50%.

Minimalno poticana količina:

Goveda, konji, svinje, ovce i magarci 1 grlo, zagorski puran i kokoš hrvatica 5 kljunova.

Ostali uvjeti:

Pravo na potporu u sklopu programa očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina ostvaruje komercijalno ili nekomercijalno poljoprivredno gospodarstvo upisano u UPG i to po grlu upisane uzgojno valjane, rasplodne, izvorne i zaštićene pasmine.

2007.-2009. godina

Iznos potpore:

Isto kao i u prethodnom razdoblju. Za odrasla, upisana uzgojno valjana grla čija je vrijednost efektivne veličine populacije manja od 100 iznos potpore uvećava se za 50%.

Minimalno poticana količina:

Isto kao i u prethodnom razdoblju.

Ostali uvjeti:

- a. Pravo na potporu u sklopu programa očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina ostvaruje komercijalno ili nekomercijalno poljoprivredno gospodarstvo upisano u UPG i to po grlu upisane uzgojno valjane, rasplodne, izvorne i zaštićene pasmine.
- b. Pomladak izvornih i zaštićenih pasmina i sojeva goveda, konja i magaraca ostvaruje potporu u godini njihovog rođenja.
- c. Pravo na potporu u sklopu programa očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja isključuje pravo na ostvarenje poticaja za iste životinje po drugim osnovama u kalendarskoj godini.
- d. Grla prihvatljiva za potporu moraju biti upisana u središnji popis matičnih grla ili središnji popis matičnih jata.
- e. Za uzgojno valjane, rasplodne životinje potrebno je priložiti potvrdu nadležne veterinarske organizacije o obavljenoj kontroli zdravlja životinja (*samo u 2008. godini*).

2010. godina

Iznos potpore:

Isto kao i u prethodnom razdoblju. Za pasmine i sojeve čija je vrijednost efektivne veličine populacije manja od 100 iznos potpore uvećava se za 50%.

Minimalno poticana količina:

Isto kao i u prethodnom razdoblju.

Ostali uvjeti:

- a. Sva grla/kljunovi moraju biti upisana u Jedinostveni registar domaćih životinja (JRDŽ), Središnji popis matičnih grla ili Središnji popis kopitara ili Središnji popis matičnih jata.
- b. Korisnik ne ostvaruje pravo na potporu:
 - ako se tijekom inspekcijskog nadzora utvrdi da je grlo za koje je tražena potpora izlučeno iz uzgoja ili prodano, a da to nije prijavljeno ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji.
 - ako se tijekom inspekcijskog nadzora na gospodarstvu zateknu životinje koje nisu pravilno označene.

2011. godina

Iznos potpore:

Isto kao i u prethodnom razdoblju, uz iznimku što se potpora za pasmine i sojeve čija je vrijednost efektivne veličine populacije manja od 100 više ne uvećava se za 50%.

Minimalno poticana količina:

Isto kao i u prethodnom razdoblju.

Ostali uvjeti:

Korisnik ostvaruje pravo na potporu po odraslom grlu/kljunu upisane uzgojno valjane, rasplodne, izvorne i zaštićene pasmine domaće životinje koje su upisane u JRDŽ i Središnji popis matičnih grla, odnosno Središnji registar kopitara, odnosno Središnji popis matičnih jata i matični popis ovlaštenih organizacija za uzgoj uzgojno valjanih kopitara, na dan 31. prosinca tekuće godine.

Odraslim rasplodnim životinjama smatraju se:

- a. goveda - ženska grla koja su se najmanje jednom telila (krave) i rasplodnjaci (bikovi) koji su upisani u matičnu knjigu bikova koju vodi HPA,
- b. konji - ženska grla starija od tri godine i rasplodnjaci (pastusi) koji su upisani u matičnu knjigu pastuha koju vode ovlaštene organizacije za uzgoj uzgojno valjanih kopitara,
- c. magarci - ženska grla koja su se najmanje jednom pulila (magarice) i rasplodnjaci (pastusi) koji su upisani u matičnu knjigu pastuha koju vode ovlaštene organizacije za uzgoj uzgojno valjanih kopitara,
- d. ovce i koze - ženska grla koja su se najmanje jednom ojanjila ili ojarila (ovce i koze), te rasplodnjaci (ovnovi, jarčevi) koji su upisani u matičnu knjigu ovnova ili jarčeva koju vodi HPA,
- e. svinje - ženska grla koja su se najmanje jednom oprasila (krmače), te rasplodnjaci (nerastovi) koji su upisani u matični knjigu nerastova koju vodi HPA,
- f. perad - kljunovi upisani u Središnji popis matičnih jata.

Uzgojno valjani pomladak goveda, konja i magaraca ostvaruje pravo na potporu u godini njihovog rođenja.

Razdoblje obveznog uzgoja:

Korisnik je obvezan u uzgoju držati životinje za koje podnosi zahtjev za potporu tijekom cijele kalendarske godine.

Izračun smanjenja i isključenja:

Kada se utvrdi razlika između broja prijavljenih životinja i broja prihvatljivih životinja ukupan iznos potpore na koju Korisnik ima pravo u proizvodnoj godini snižava se za postotak koji se određuje na način da se broj životinja iz Zahtjeva za koje su utvrđene nepravilnosti podijeli sa brojem životinja prihvatljivim za tu proizvodnu godinu ako su nepravilnosti utvrđene kod najviše tri životinje. Ako se nepravilnosti utvrde kod više od tri životinje ukupan iznos potpore na koju Korisnik ima pravo za proizvodnu godinu snižava se za:

- postotak ako nije viši od 10%,
- dvostruki postotak ako je viši od 10%, ali nije viši od 20%,
- ako je postotak viši od 20% uskraćuje se potpora Korisniku za tu proizvodnu godinu.
- ako je razlika između broja prijavljenih životinja i broja prihvatljivih životinja posljedica namjerno počinjene nepravilnosti uskraćuje se potpora za dotično premijsko razdoblje.

(Naputkom Ministarstva poljoprivrede izračun smanjenja i isključenja se u 2011. godini ne primjenjuje).

2012. godina

Iznos potpore:

Isto kao i u prethodnom razdoblju.

Minimalno poticana količina:

Isto kao i u prethodnom razdoblju.

Ostali uvjeti:

- a. Korisnik ostvaruje pravo na potporu po odraslom grlu/kljunu upisane uzgojno valjane, rasplodne, izvorne i zaštićene pasmine domaće životinje koje su upisane u JRDŽ i Središnji popis matičnih grla, odnosno Središnji registar kopitara, odnosno Središnji popis matičnih jata i matični popis ovlaštenih organizacija za uzgoj uzgojno valjanih kopitara.

(Definicije kategorija odraslih životinja ostale su kao i u prethodnom razdoblju).

Pomladak goveda, konja i magaraca ne ostvaruje pravo na potporu.

- b. Korisnici ostvaruju pravo na potporu ukoliko se obvežu da će tijekom 5 godina držati u uzgoju izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja.

- c. Korisnici ostvaruju pravo na potporu uz uvjet da su za ove vrste životinja osigurali primjereni smještaj i/ili odgovarajuće površine zemljišta za njihovu ispašu (4m²/UG).
- d. Korisnik je dužan pridržavati su uvjeta višestruke sukladnosti.

ZIP odluka:

Korisniku potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja (ZIP Korisnik) koji udovoljava uvjetima APPRRR izdaje Odluku o ulasku u sustav potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja (ZIP Odluka) kojom se utvrđuje obvezni broj ZIP životinja za kontrolu, a na temelju podataka iz ZIP zahtjeva (ZIP obvezni broj). APPRRR ZIP Odluku izdaje do kraja godine podnošenja ZIP zahtjeva. ZIP obvezni broj iskazuje se kao broj uvjetnih grla (UG) ZIP životinja sukladno tablici konverzije ZIP životinja u UG (Tablica 2.).

Tablica 2. Koeficijenti za konverziju ZIP životinja u UG

Vrsta	Uvjetna grla
Goveda	1
Konji	1
Magarci	1
Ovce	0,15
Koze	0,15
Svinje	0,5
Perad	0,03

Izvor: Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju (»Narodne novine« br. 92/010 i 124/2011)

Razdoblje obveznog uzgoja:

ZIP korisnik je obavezan tijekom 5 uzastopnih proizvodnih godina držati u uzgoju onoliko grla/kljunova ZIP životinja svake pojedine vrste koliko mu je Agencija utvrdila u ZIP Odluci za ZIP obvezni broj, a koji predstavljaju broj grla/kljunova predstavljen u prvoj godini.

Smanjenja i isključenja:

Osim u slučaju više sile, nepoštivanje uvjeta ZIP obveznog broja ima za posljedicu:

- a. nema smanjenja godišnje potpore u slučaju smanjenja ZIP obveznog broja do 10%,

- b. smanjenje godišnje potpore u slučaju smanjenja ZIP obveznog broja u rasponu od 10-40% i to za postotak koji odgovara dvostrukom postotku smanjenja grla / kljunova, odnosno dvostrukom postotku smanjenja UG životinja,
- c. nemogućnost ostvarivanja godišnje potpore, isključenje iz sustava potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, te obvezu povrata 50% do tada isplaćenih sredstava potpore u slučaju smanjenja ZIP obveznog broja za više od 40%,
- d. ZIP korisnik ne podliježe sankcijama u slučaju da ZIP životinje (do 10%) iz njegovog ZIP godišnjeg zahtjeva iz prethodne godine budu prijavljene u ZIP godišnjem zahtjevu drugoga gospodarstva u tekućoj godini.

2013. godina

Iznos potpore:

Isto kao i u prethodnom razdoblju, uz iznimku pomladka.

Goveda - ženska grla starija od 8 mjeseci - plaćanje po grlu množi se sa koeficijentom 0,6.

Pasmina Međimurski konj - ženska grla starija od 12 mjeseci - plaćanje po grlu množi se sa koeficijentom 0,8.

Magarci - ženska grla starija od 12 mjeseci - plaćanje po grlu množi se sa koeficijentom 0,8.

Minimalno poticana količina:

Za sve vrste životinja iznosi 1grlo/kljun

Ostali uvjeti:

- a. Korisnik ostvaruje pravo na potporu po odraslom grlu/kljunu upisane uzgojno valjane, rasplodne, izvorne i zaštićene pasmine domaće životinje koje su upisane u JRDŽ i Središnji popis matičnih grla, odnosno Središnji registar kopitara, odnosno Središnji popis matičnih jata i matični popis ovlaštenih organizacija za uzgoj uzgojno valjanih kopitara.

(Definicije kategorija odraslih životinja ostale su iste kao i u prethodnom razdoblju).

- b. Iznimno, osim valjano rasplodnih ZIP životinja prihvatljiva za ostvarivanje potpore su:

Goveda- ženska grla starija od 8 mjeseci,

Pasmina Međimurski konj- ženska grla starija od 12 mjeseci ,

Magarci- ženska grla starija od 12 mjeseci.

- c. Korisniku se računa pravo na potporu za ZIP životinje sukladno Zahtjevu, a prema broju ZIP životinja u JRDŽ-u na dan 10. lipnja tekuće godine.

ZIP Odluka:

Isto kao i u 2012. godini.

Razdoblje obveznog uzgoja:

ZIP korisnik je obavezan tijekom obveznog razdoblja koje traje najmanje dvije godine, držati u uzgoju onoliko UG ZIP životinja koliko mu je APPRRR utvrdila u ZIP Odluci za ZIP obvezni broj, a koji predstavlja broj UG prijavljen u prvoj godini.

Godina izdavanja ZIP Odluke smatra se ujedno i prvom godinom obveznog razdoblja. Početak obveznog razdoblja za ZIP korisnike predstavlja 10. lipnja godine u kojoj je izdana ZIP Odluka.

Nadomještanje: U slučaju smanjenja broja životinja ZIP Korisnik je dužan nadomjestiti potreban broj ZIP životinja u roku od 60 dana od dana kada je nastalo smanjenje, kako bi zadržao broj UG određen ZIP obveznim brojem.

Nadomještena ZIP grla goveda, ovaca, koza i svinja upisuju se u propisani registar na gospodarstvu najkasnije u roku od 3 dana od kad je nadomještanje izvršeno, a u JRDŽ i središnji popis matičnih grla u roku od 7 dana od kad je nadomještanje izvršeno. Nadomještena ZIP grla kopitara i peradi upisuju se u Središnji registar kopitara, Središnji popis matičnih jata i matični popis ovlaštenih organizacija za uzgoj uzgojno valjanih kopitara u roku od 7 dana od dana kad je nadomještanje izvršeno.

U slučaju nadomještanja korisnik je dužan pisanim putem obavijestiti APPRRR u roku 7 dana od dana kada je nadomještanje izvršeno.

Smanjenja i isključenja:

Isto kao i u 2012. godini.

3. MATERIJALI I METODE ISTRAŽIVANJA

Istraživanje o utjecaju provedbe državne potpore na brojno stanje grla i kljunova izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2003.-2013. godine odvijalo se u pet faza:

1. Popis i pregled zakonskih propisa kojima se definiraju uvjeti provedbe i ostvarivanja državne potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2003.-2013. godine.
2. Prikupljanje podataka o brojnom stanju izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj prema odobrenim zahtjevima za potporu u razdoblju od 2003.-2013. godine.

Podaci za razdoblje od 2003.-2010. godine prikupljeni su iz Godišnjih izvješća HPA, dok su podaci za razdoblje od 2011.-2013. godine prikupljeni uz pomoć izvještajnog sustava APPRRR-a.

3. Pregled administrativne kontrole, uključujući i kontrolu na terenu (KNT), zahtjeva za potporu koju je provodila APPRRR u 2013. godini sa detaljnim opisom višestrukih provjera.
4. Analitička obrada prikupljenih podataka uz izradu grafičkog i tabličnog prikaza. Podaci o odobrenim grlima/kljunovima i broju poljoprivrednih gospodarstava (PG) koji su ostvarili potporu u razdoblju od 2003.-2013. godine u radu su prikazani u obliku grafikona i to zasebno za svaku pasminu, te kao tablični prikaz po vrstama životinja. U prilogu rada nalazi se tablični prikaz po županijama sa podacima o broju odobrenih grla i broju PG-a koji su ostvarili potporu.
5. Procjena utjecaja provedbe državne potpore na brojno stanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj i opis mjera za njeno unaprjeđenje.

4. REZULTATI I RASPRAVA

4.1. Pregled administrativne kontrole i kontrole na terenu zahtjeva za potporu za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u 2013. godini

Korisnici podnose zahtjev za potporu jednom godišnje i to putem zaštićene mrežne aplikacije pod nazivom AGRONET. Provjeru prihvatljivosti zahtjeva provodi APPRRR kroz integrirani sustav administracije plaćanja (ISAP), a ona uključuje administrativnu kontrolu zahtjeva i kontrolu na terenu (KNT).

Podatke iz JRDŽ-a, te podatke iz Središnjeg popisa matičnih grla, Središnjeg popisa matičnih jata, Središnjeg registra kopitara i matičnog popisa ovlaštenih organizacija za uzgoj uzgojno valjanih kopitara APPRRR razmjenjuje sa HPA na dnevnoj razini (referentne datoteke).

Postupak provjere prihvatljivosti zahtjeva za potporu u 2013. godini (višestruke provjere):

1. Da li je zahtjev podnesen u roku ?

Zahtjev za potporu za izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja podnosi se od 1. ožujka do 15. svibnja tekuće godine.

2. Da li je zahtjev podnesen u naknadnom roku?

Iznimno od roka za podnošenje zahtjeva, zahtjevi se mogu zaprimati i 25 kalendarskih dana nakon tog roka (zaključno sa 09.06.2013.) ali se u tom slučaju smanjuje visina plaćanja po Korisniku. Smanjenje iznosi 1% po radnom danu kašnjenja. Zahtjev podnesen nakon roka smatrat će se nepravodobno podnesenim i neće se razmatrati. Ako korisnik ima podnesen zahtjev u roku (od 01.04.-15.05.), a u naknadnom roku prijavi dodatna grla na zahtjev, smanjenje se primjenjuje samo na dodatna grla.

3. Da li je PG podnijelo zahtjev za potporu za izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja na listu A ?

Korisnik podnosi zahtjev za potporu za izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja na listu A jedinstvenog zahtjeva (JZ).

4. Da li je PG podnijelo zahtjev za potporu za izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja na listu D ?

Korisnik prijavljuje grla na listu D JZ-a. Da bi korisnik mogao prijaviti grla na listu D ona moraju biti registrirana u JRDŽ-u, u registrima koji se vode na gospodarstvu i ostalim propisanim Upisnicima na dan podnošenja zahtjeva. Grlo mora biti aktiv-

no u JRDŽ-u, odnosno ne smije imati odlaznu migraciju sa gospodarstva ili izlučenje.

5. Da li je za grlo tražena potpora po više osnova ?

Za grlo se provjerava da li je PG tražilo dodjelu više vrsti potpora. Ako se grlo na zahtjevu nalazi više od jednom nije prihvatljivo za potporu po niti jednom osnovu, niti se takvo grlo smije nadomještati. Nadomještanje se može izvršiti samo sa grlima životnih brojeva koji se ne nalaze na jedinstvenom zahtjevu.

6. Da li se grlo nalazi na više zahtjeva ?

Ako je grlo prijavljeno na više od jednog zahtjeva, prihvatljivo je za ono PG na kojem se prema podacima iz JRDŽ-a nalazi na referentan datum (10. lipanj tekuće godine).

Ako je grlo na datum podnošenja zahtjeva aktivno u JRDŽ-u na više od jednog PG-a tada ono nije prihvatljivo za potporu niti za jedno PG.

7. Da li grlo ima datum izlučenja ili odlazne migracije ?

Grla koja imaju evidentiran datum izlučenja ili odlazne migracije u JRDŽ-u (prije i unutar razdoblja obveznog uzgoja) nisu prihvatljiva za potporu. Prihvatljiva grla moraju biti aktivna na PG-u na dan podnošenja Zahtjeva. Provjera se vrši samo kod goveda, ovaca i koza za koje se evidentiraju podaci o migracijama.

8. Da li je grlo odgovarajuće pasmine ?

Životinja za koju se traži potpora mora pripadati izvornim i zaštićenim pasminama domaćih životinja.

9. Da li je za grlo evidentirano nadomještanje?

U slučaju smanjenja broja životinja Korisnik je dužan nadomjestiti potreban broj ZIP životinja u roku od 60 dana od dana kada je nastalo smanjenje kako bi zadržao broj UG određen ZIP obveznim brojem. Nadomještena ZIP grla goveda, ovaca, koza i svinja upisuju se u propisani registar na gospodarstvu najkasnije u roku od 3 dana od kad je nadomještanje izvršeno (provjera samo KNT), a u JRDŽ i središnji popis matičnih grla u roku od 7 dana od kad je nadomještanje izvršeno (datum upisa u navedene registre – datum nadomještanja iz obavijesti o nadomještanju \leq 7 dana). Nadomještena ZIP grla kopitara i peradi upisuju se u Središnji registar kopitara, Središnji popis matičnih jata i matični popis ovlaštenih organizacija za uzgoj uzgojno valjanih kopitara u roku od 7 dana od dana kad je nadomještanje izvršeno. Ako je za neko grlo prijavljeno nadomještanje tada je potrebno provjeriti da li je razlika između izlučenja ili odlazne migracije sa gospodarstva grla sa JZ (Grlo_ID_1)

i datuma kada je izvršeno nadomještanje drugim grlom (Grlo_ID_2) manja ili jednaka razdoblju u kojem je potrebno nadomjestiti grlo (≤ 60 dana). Ukoliko je za životinju evidentirano nadomještanje i dostavljena je obavijest o nadomještanju do definiranog roka životinja s kojom se nadomješta (Grlo_ID_2) preuzima razdoblje obveznog uzgoja od životinje koja je nadomještena (Grlo_ID_1). Nadomještanje neće biti prihvaćeno (grlo će biti isključeno bez obzira na nadomještanje) ukoliko je za grlo utvrđena nepravilnost, bilo prilikom KNT ili administrativne kontrole.

10. Da li je nadomještanje pravovremeno prijavljeno APPRRR ?

Korisnik je obavezan o nadomještanju pisanim putem obavijestiti APPRRR u roku sedam dana od dana kada je nadomještanje izvršeno.

Ako je za neko grlo prijavljeno nadomještanje tada je potrebno provjeriti da li je razlika između datuma kada je izvršeno nadomještanje i datuma kada je prijavljeno nadomještanje u APPRRR manje ili jednako razdoblju u kojem je potrebno prijaviti nadomještanje grla (razdoblje za prijavu nadomještanja u APPRRR ≤ 7 dana).

11. Da li je za grlo evidentirana viša sila ili iznimne okolnosti ?

Ako Korisnik ne može ispunjavati svoje obveze zbog više sile ili iznimnih okolnosti, zadržava pravo na potporu za životinje koje su prihvatljive u trenutku djelovanja više sile ili iznimnih okolnosti. Viša sila ili iznimne okolnosti su vanjski nepovoljni utjecaji koje nije bilo moguće predvidjeti, spriječiti niti ukloniti, nastali u slučajevima teške elementarne nepogode, smrti Korisnika, dugotrajne nesposobnosti Korisnika za rad, nenamjernog uništenja prostora za stoku na gospodarstvu ili epizootijske bolesti koja je pogodila stoku poljoprivrednika.

12. Da li je viša sila ili iznimna okolnost za grlo pravovremeno prijavljena u APPRRR?

U slučaju više sile ili iznimnih okolnosti nositelj ili član PG-a dužan je u pisanom obliku, uz prilaganje odgovarajućih dokaza, izvijestiti APPRRR u roku od 10 dana od nastanka utjecaja više sile ili iznimnih okolnosti.

13. Da li je za grlo evidentirana prirodna okolnost ?

Korisnik ne zadržava pravo na potporu, ali se ne primjenjuju umanjenja i isključenja plaćanja za stoku u slučajevima kada zbog djelovanja prirodnih okolnosti na stado Korisnik ne može ispunjavati obveze uzgoja životinja za koje je podnesen zahtjev za potporu u razdoblju obveznog uzgoja.

Pod prirodnim okolnostima uzima se sljedeće:

- uginuće životinja zbog bolesti,
- uginuće životinja zbog nesreće za koju Korisnik ne može biti odgovoran.

14. Da li je za grlo prirodna okolnost pravovremeno prijavljena APPRRR ?

Korisnik je obavezan evidentirati izlučenje u propisanim registrima na gospodarstvu i prijaviti u JRDŽ, te pisanim putem obavijestiti APPRRR o smanjenju broja životinja uzrokovanih prirodnim okolnostima u roku od 10 dana od dana kada je smanjenje utvrđeno.

15. Da li je grlo na PG-u provelo razdoblje obveznog uzgoja?

Korisnik je obavezan tijekom obveznog razdoblja koje traje najmanje dvije godine držati u uzgoju onoliko UG ZIP životinja koliko mu je APPRRR utvrdila u ZIP Odluci za ZIP obvezni broj, a koji predstavlja broj UG prijavljen u prvoj godini. Početak obveznog razdoblja za ZIP korisnike predstavlja 10. lipnja godine u kojoj je izdana ZIP Odluka. Provjera se vrši kod Korisnika kojima je izdana ZIP odluka u prethodnoj godini na način da se provjerava da li je broj UG u tekućoj godini jednak ili veći broju UG na ZIP odluci iz prethodne godine. Kod korisnika koji su u 2013. godini prvi puta podnijeli ZIP zahtjev provjerava se da li je broj prihvatljivih grla na referentni datum veći ili jednak broju grla na zahtjevu (odnosno broju grla u ZIP odluci).

Proces odobravanja išao bi unedogled zbog provjere nadomještanja (kraj razdoblja obveznog držanja ne završava u godini podnošenja Zahtjeva), stoga je jedino moguće izvršiti provjeru na dan 10. lipnja 2013. godine (+ razdoblje za nadomještanje), ali samo za PG kojima je izdana ZIP odluka u 2012. godini. Provjera se provodi na način da se broj UG sa Zahtjeva iz 2013. godine (potreban izračun prema koeficijentu) usporedi sa brojem UG iz ZIP odluke iz 2012. godine, te prema rezultatima primjene sankcije za smanjenje ili isključenje.

16. Da li za PG postoje evidentirani rezultati KNT?

Za PG koji nemaju evidentirane rezultate KNT daljnji uvjet o prihvatljivosti prema rezultatima KNT se ne provodi.

17. Da li je grlo prihvatljivo prema rezultatima KNT ?

Odnosi se na podatke :

- Nije odgovarajućeg spola- ako KNT dostavi podatak da grlo nije odgovarajućeg spola, ono nije prihvatljivo za potporu,
- Nije odgovarajuće pasmine- ako KNT dostavi podatak da grlo nije odgovarajuće pasmine, ono nije prihvatljivo za potporu.

18. Da li je grlo prihvatljivo za potporu nakon provedene KNT?

Odnosi se na sve podatke dostavljene od KNT osim nije odgovarajućeg spola i nije odgovarajuće pasmine.

19. Da li je za grlo evidentirana administrativna odluka/ rješenje ?

Ukoliko je za grlo evidentirana administrativna odluka/rješenje postupa se prema odluci/rješenju.

20. Da li je grlo rasplodno?

U referentnim datotekama JRDŽ-a u koloni „Is breeding head“ = TRUE)

Rasplodnim životinjama smatraju se:

- a. goveda – ženska grla koja su se najmanje jednom telila (krave) i rasplodnjaci (bikovi) koji su upisani u matičnu knjigu bikova koju vodi HPA,
- b. konji – ženska grla starija od tri godine i rasplodnjaci (pastusi) koji su upisani u matičnu knjigu pastuha koju vode ovlaštene organizacije za uzgoj uzgojno valjanih kopitara,
- c. magarci – ženska grla koja su se najmanje jednom pulila (magarice) i rasplodnjaci (pastusi) koji su upisani u matičnu knjigu pastuha koju vode ovlaštene organizacije za uzgoj uzgojno valjanih kopitara,
- d. ovce i koze – ženska grla koja su se najmanje jednom ojanjila ili ojarila (ovce i koze), te rasplodnjaci (ovnovi, jarčevi) koji su upisani u matičnu knjigu ovnova ili jarčeva koju vodi HPA,
- e. svinje – ženska grla koja su se najmanje jednom oprasila (krmače), te rasplodnjaci (nerastovi) koji su upisani u matični knjigu nerastova koju vodi HPA,
- f. perad – kljunovi upisani u Središnji popis matičnih jata.

21. Da li su grla koja nisu rasplodna, a uzgojno su valjana prihvatljiva za ostvarivanje potpore?

Iznimno, osim valjano rasplodnih ZIP životinja prihvatljiva za ostvarivanje potpore po grlu su:

- a. goveda – ženska grla starija od 8 mjeseci,
- b. magarci – ženska grla starija od 12 mjeseci,
- c. pasmina Međimurski konj – ženska grla starija od 12 mjeseci

(U referentnim datotekama JRDŽ-a u kolonama „Is registred“=TRUE, „Is breeding head“=FALSE).

22. Da li je grlo uzgojno valjano?

(U referentnim datotekama JRDŽ-a u koloni „Is registred“ = TRUE)

Grlo/kljun uzgojno valjane rasplodne izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja, te pomladak koji ulazi u sustav potpore, mora biti upisano u JRDŽ i središnji popis matičnih grla, odnosno Središnji registar kopitara, odnosno Središnji popis matičnih jata i matični popis ovlaštenih organizacija za uzgoj uzgojno valjanih kopitara.

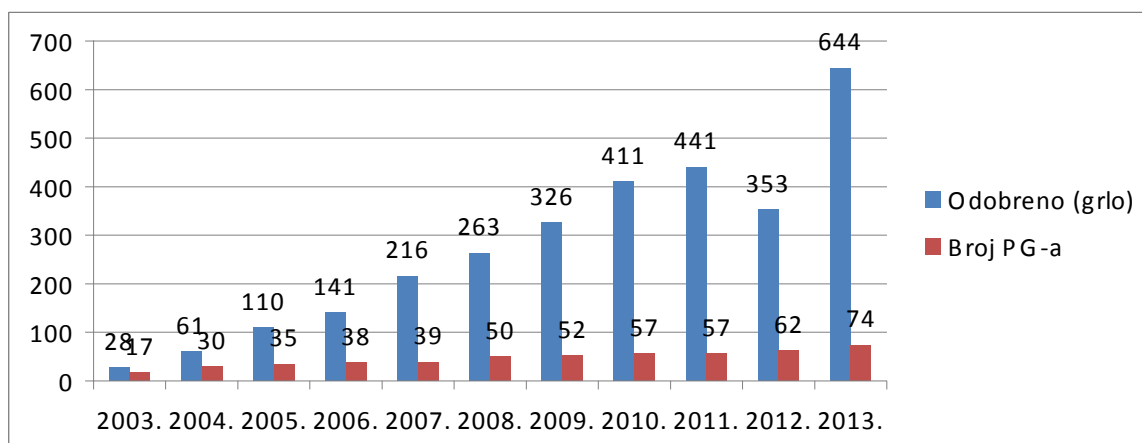
23. Da li se grlo za koje je zatražena potpora nalazi u JRDŽ na dan 10. lipnja 2013. godine ?

Korisniku se računa pravo na potporu za ZIP životinje sukladno zahtjevu, a prema broju ZIP životinja u JRDŽ-u na dan 10. lipnja tekuće godine. Grlo mora biti aktivno u JRDŽ na PG-u na referentni datum. Za grla koja nisu na PG-u na referentni datum vrši se provjera na nadomještanje.

4.2. Brojno stanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja prema odobrenim zahtjevima za potporu u razdoblju od 2003.-2013. godine

Buša

Brojno stanje buše se konstantno povećava uz iznimku 2012. godine kada u sustav potpore nije ulazio pomladak. Najveći broj odobrenih grla zabilježen je u 2013. godini kada je odobreno ukupno 74 zahtjeva za potporu sa ukupno 644 grla (Grafikon 1.).

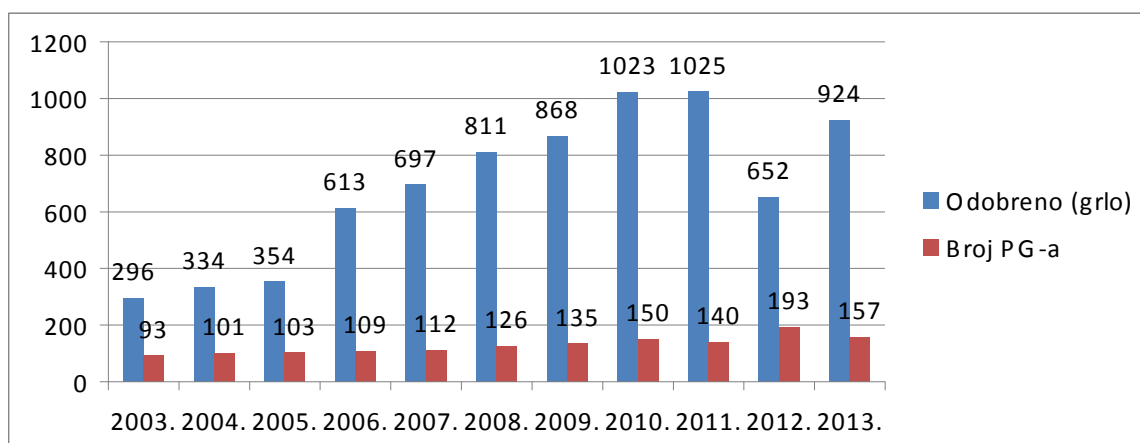

Grafikon 1. Broj odobrenih zahtjeva i grla Buše u razdoblju od 2003.-2013. godine

Izvor:HPA, APPRRR

Istarsko govedo

Broj odobrenih zahtjeva i grla u razdoblju od 2003.-2011. godine u stalnom je porastu, dok se u 2012. godini bilježi znatan pad odobrenih zahtjeva i grla čemu je uzrok izmjena zakonskih propisa koji reguliraju potporu (pomladak nije ostvarivao potporu). Ponovnim vraćanjem pomladka u sustav potpore broj odobrenih grla se povećao u 2013. godini, ali nije dostigao razinu iz 2010. i 2011. godine (Grafikon 2.).

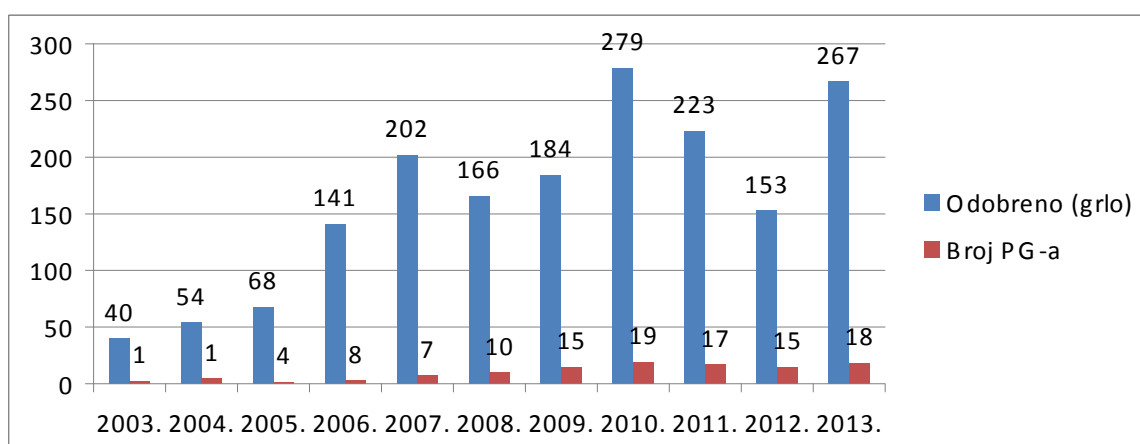

Grafikon 2. Broj odobrenih zahtjeva i grla Istarskog goveda u razdoblju od 2003.-2013. godine

Izvor:HPA, APPRRR

Slavonsko srijemski podolac

Nakon smanjenja broja grla prema odobrenim zahtjevima u 2011. i 2012. godini u odnosu na prethodne godine bilježi se ponovni porast u 2013. godini, ali nije dostignuta najveća vrijednost iz 2010. godine (Grafikon 3.).

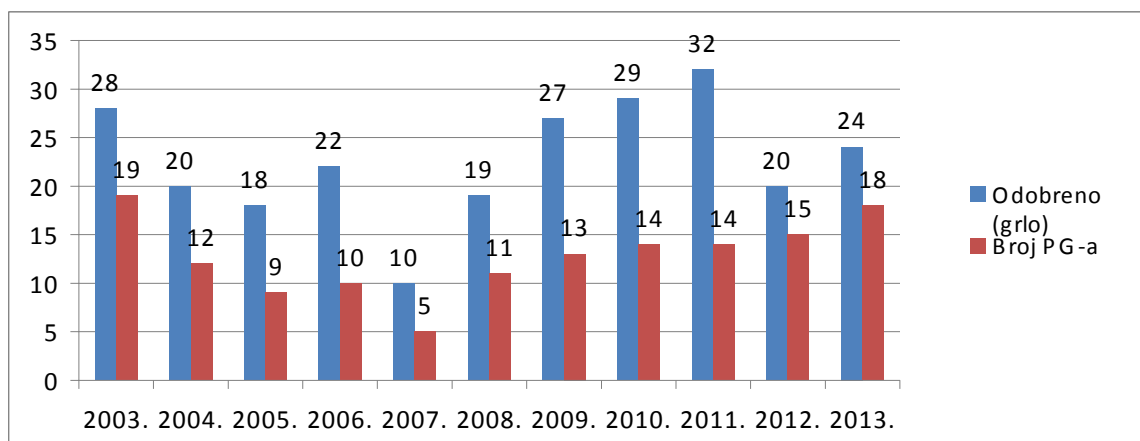

Grafikon 3. Broj odobrenih zahtjeva i grla Slavonsko srijemskog podolca u razdoblju od 2003.-2013. godine

Izvor:HPA, APPRRR

Međimurski konj

Ova pasmina najugroženija je od svih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj, te joj prijete nestanak. U promatranom razdoblju broj odobrenih grla varira od 10 u 2007. godini do 32 u 2011. godini. U 2013. godini odobreno je 18 zahtjeva za potporu sa 24 grla (Grafikon 4.).

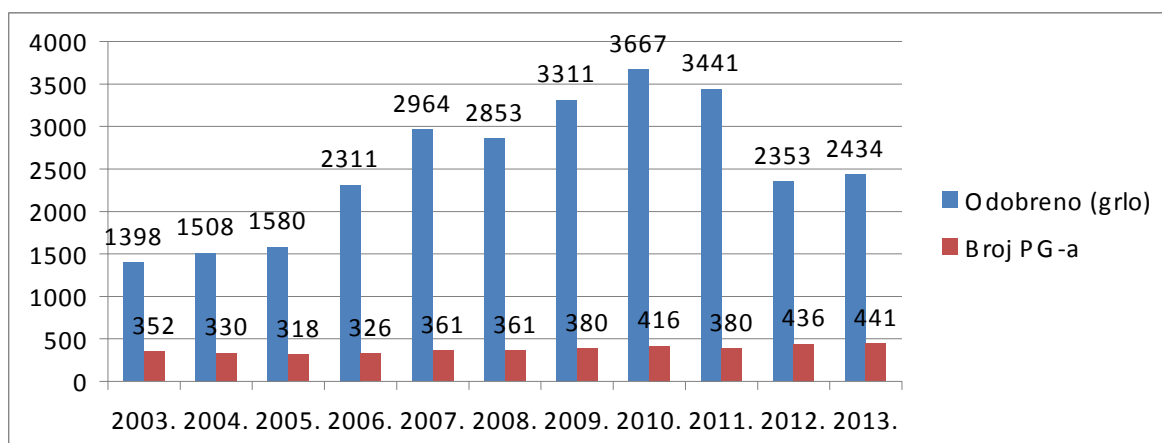

Grafikon 4. Broj odobrenih zahtjeva i grla Međimurskog konja u razdoblju od 2003.-2013. godine

Izvor:HPA, APPRRR

Hrvatski posavac

Broj odobrenih grla se u razdoblju od 2003.-2010. godine konstantno povećavao, da bi od 2011. godine počeo drastično opadati uz porast odobrenih zahtjeva (Grafikon 5.).

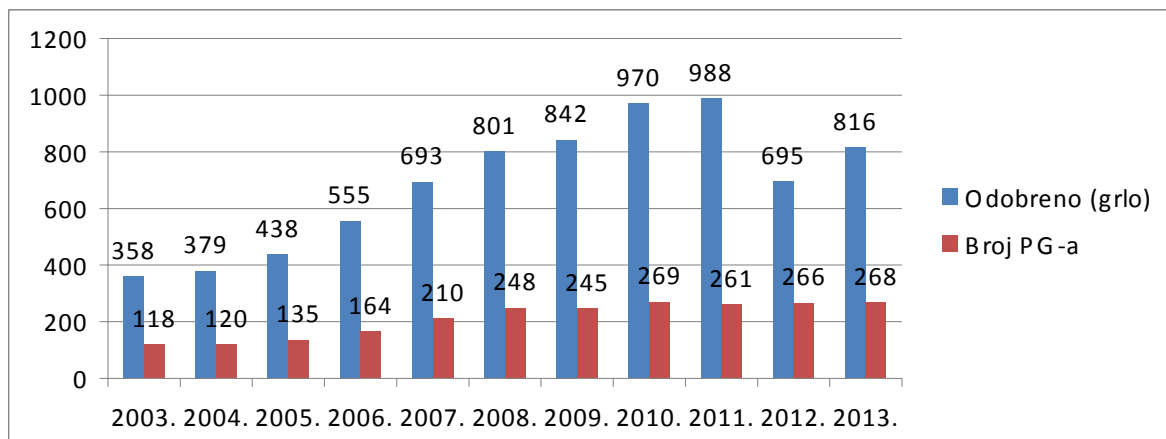

Grafikon 5. Broj odobrenih zahtjeva i grla Hrvatskog posavca u razdoblju od 2003.-2013. godine

Izvor:HPA, APPRRR

Lipicanac

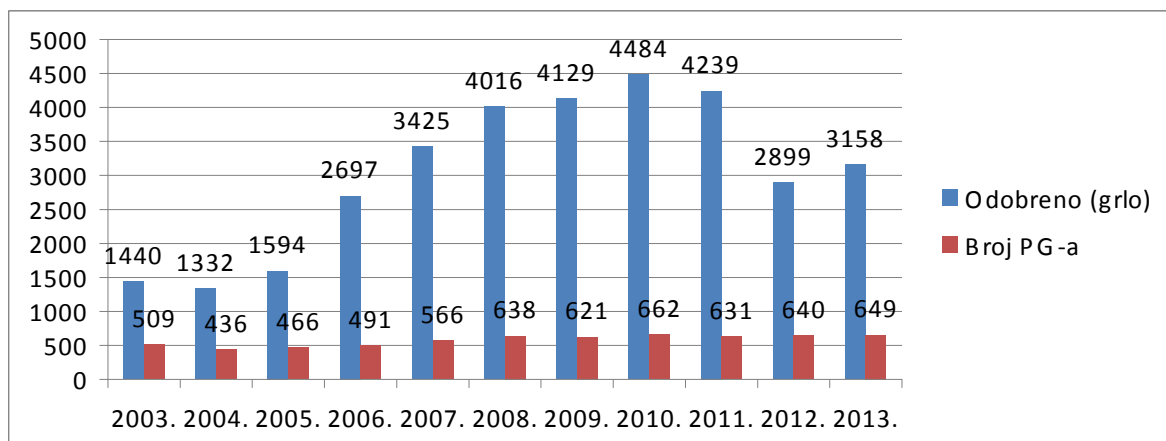
Broj odobrenih grla u razdoblju od 2003.-2011. godine bilježi konstantan rast, dok je zbog promjene zakonske regulative broj odobrenih grla u 2012. smanjen za oko 30% u odnosu na 2011. godinu. Broj odobrenih grla ponovno se stabilizirao 2013. godine i iznosio je 816 grla na 268 zahtjeva (Grafikon 6.).

Grafikon 6. Broj odobrenih zahtjeva i grla Lipicanca u razdoblju od 2003.-2013. godine
Izvor: HPA, APPRRR

Hrvatski hladnokrvnjak

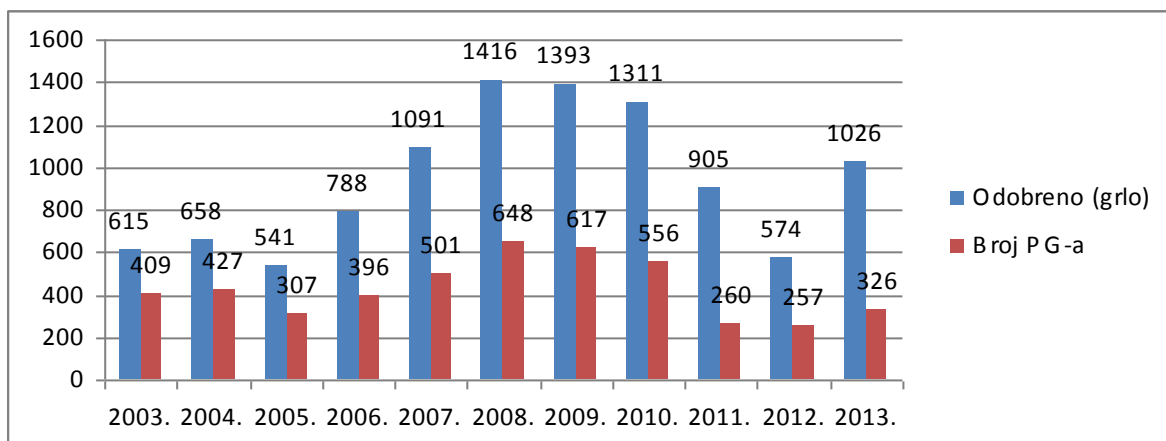
Najveći broj odobrenih grla bilježi se u razdoblju od 2008.-2011. godine. Zbog izmjene zakonskih propisa u 2012. godini broj odobrenih grla značajno se smanjio, da bi se u 2013. godini ponovno počeo povećavati, ali nije dostigao vrijednosti iz 2010. i 2011. godine (Grafikon 7.).

Grafikon 7. Broj odobrenih zahtjeva i grla Hrvatskog hladnokrvnjaka u razdoblju od 2003.-2013. godine
Izvor: HPA, APPRRR

Magarci

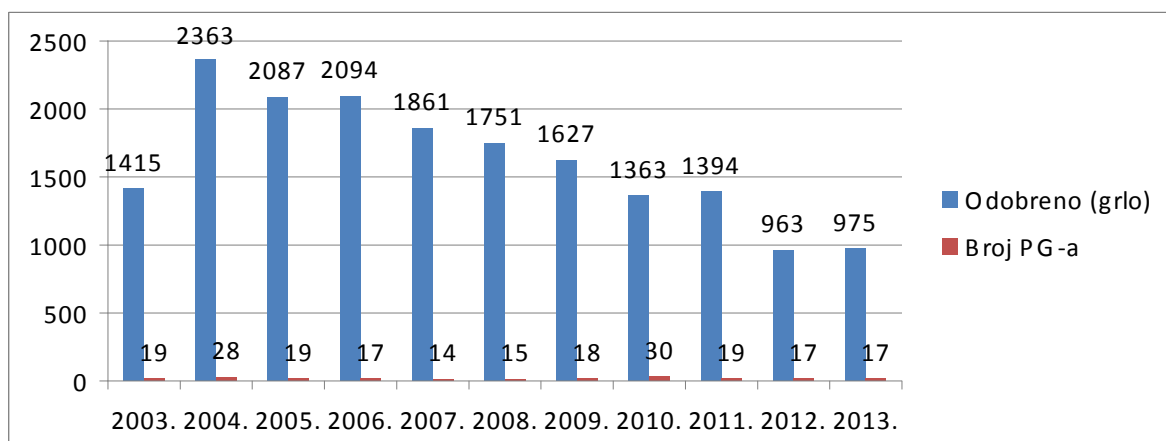
Podaci za magarce nisu prikazani po pojedinoj pasmini, već skupno iz razloga što se na taj način odobravalu i potpora. Najveći broj odobrenih zahtjeva i grla bilježi se u razdoblju od 2008.-2010. godine. Ukupno je u 2013. godini odobreno 326 zahtjeva sa 1026 grla (Grafikon 8.).

Grafikon 8. Broj odobrenih zahtjeva i grla magaraca u razdoblju od 2003.-2013. godine
Izvor:HPA, APPRRR

Cigaja

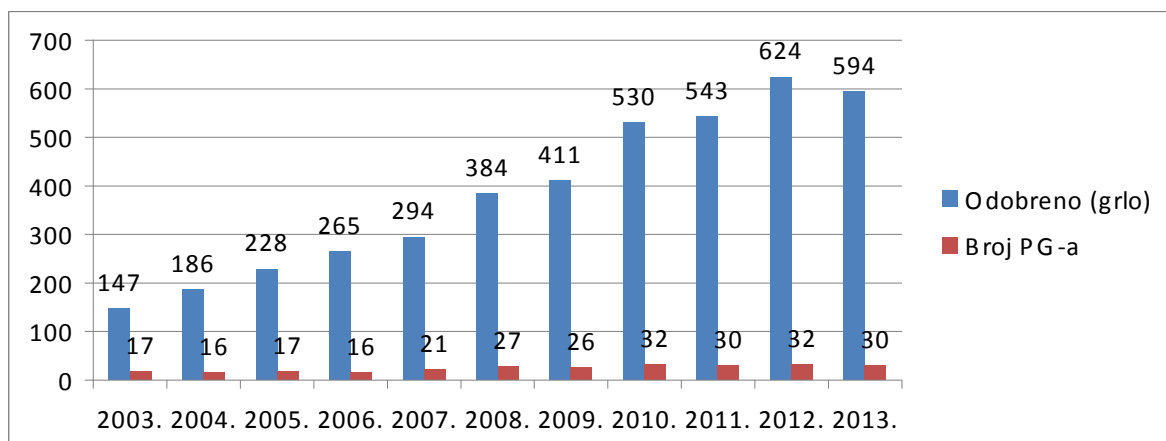
Broj odobrenih grla za potporu od 2004. godine bilježi konstantan pad, koji nije u korelaciji sa brojem uzgajivača (grafikon 9.).

Grafikon 9. Broj odobrenih zahtjeva i grla Cigaje u razdoblju od 2003.-2013. godine
Izvor:HPA, APPRRR

Dubrovačka ruda

Broj odobrenih zahtjeva i grla bilježi kontinuiran rast u razdoblju od 2003.- 2012. godine, da bi u 2013. godini bio zabilježen manji pad u odnosu na najveće vrijednosti zabilježene u 2012. godini (grafikon 10.).

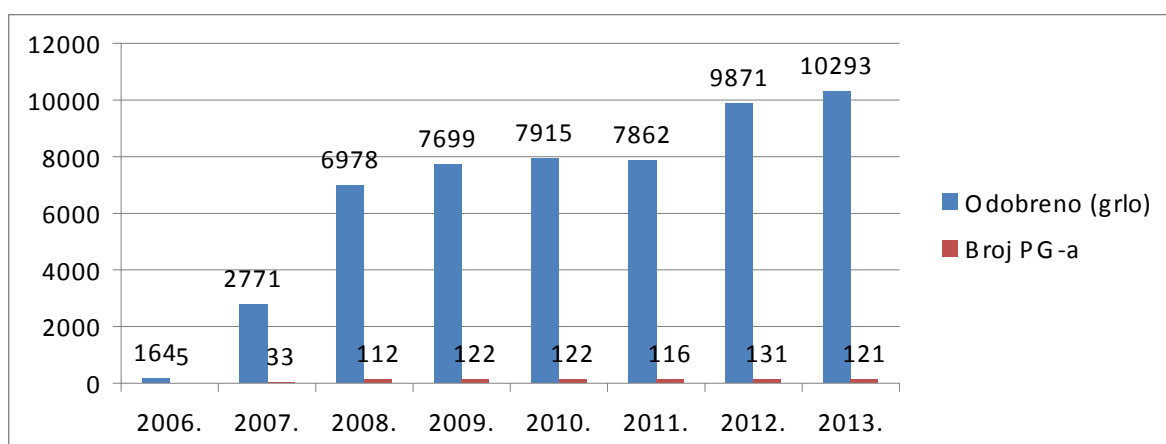

Grafikon 10. Broj odobrenih zahtjeva i grla Dubrovačke rude u razdoblju od 2003.-2013. godine

Izvor: HPA, APPRRR

Dalmatinska pramenka

U prvoj godini provedbe potpore zabilježeno je svega 5 odobrenih zahtjeva sa ukupno 164 grla, da bi u 2013. godini bio odobren 121 zahtjev sa ukupno 10293 grla što je izuzetan rast u tako kratkom vremenskom razdoblju, koji je ponajprije rezultat potražnje janjadi ove pasmine na domaćem tržištu (grafikon 11.).

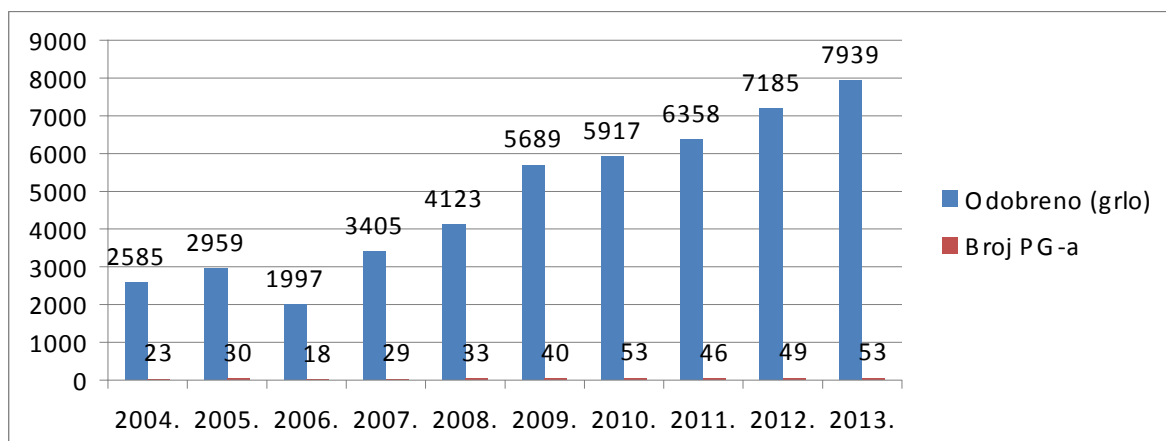

Grafikon 11. Broj odobrenih zahtjeva i grla Dalmatinske pramenke u razdoblju od 2006.-2013. godine

Izvor: HPA, APPRRR

Lička pramenka

Iako je na popisu izvornih i zaštićenih pasmina od 1998. godine prvi zahtjevi odobreni su tek 2004. godine kada je odobreno 23 zahtjeva sa 2585 grla, dok se u 2013. godini taj broj povećao na 53 odobrena zahtjeva sa 7939 grla (grafikon 12.).

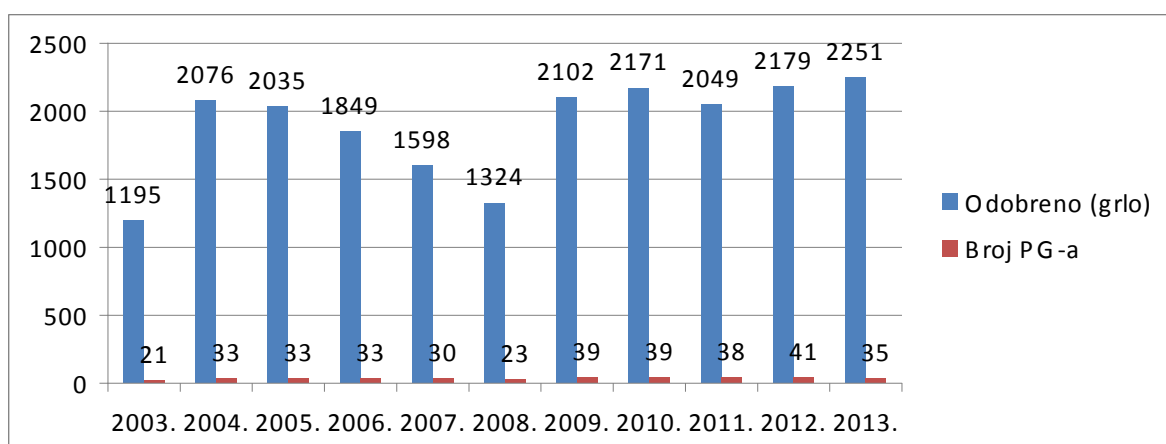

Grafikon 12. Broj odobrenih zahtjeva i grla Ličke pramenke u razdoblju od 2004.-2013. godine

Izvor: HPA, APPRRR

Istarska ovca

Broj odobrenih grla iznimno se povećao u drugoj godini provođenja potpore, da bi nakon toga počeo opadati i u 2008. godini došao blizu vrijednosti iz prve godine provođenja potpore. Od 2009. godine ponovno se bilježi porast odobrenih grla, tako da je u 2013. godini dostigao najvišu vrijednost (grafikon13.).

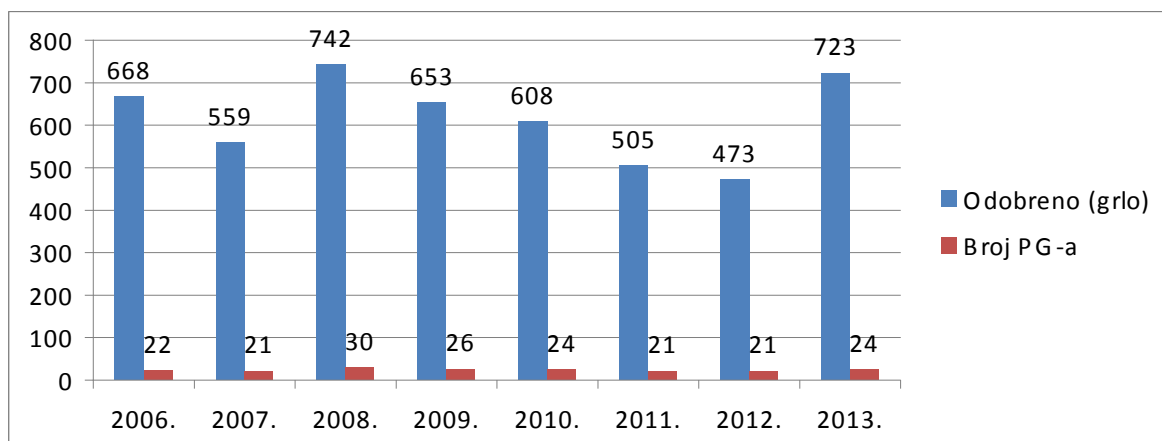

Grafikon 13. Broj odobrenih zahtjeva i grla Istarske ovce u razdoblju od 2003.-2013. godine

Izvor: HPA, APPRRR

Rapska ovca

Broj odobrenih zahtjeva konstantan je kroz sve godine od kada se provodi potpora za očuvanje ove pasmine, dok je broj odobrenih grla varirao, te se u 2013. godini približio najvećoj vrijednosti iz 2008. godine (grafikon 14.).

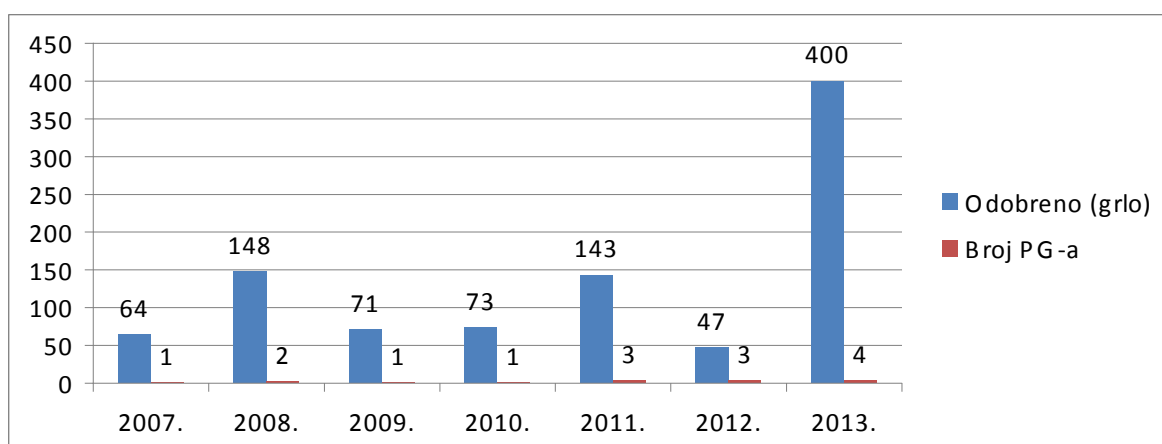

Grafikon 14. Broj odobrenih zahtjeva i grla Istarske ovce u razdoblju od 2006.-2013. godine

Izvor: HPA, APPRRR

Krčka ovca

Broj odobrenih grla varirao je kroz godine, da bi se u 2013. godini znatno povećao. Posljedica ovog povećanja odobrenih grla nije nažalost vezana uz provođenje potpore već uz entuzijazam nekoliko lokalnih uzgajivača, čemu u prilog govori i činjenica o samo 4 odobrena zahtjeva u 2013. godini (grafikon 15.).

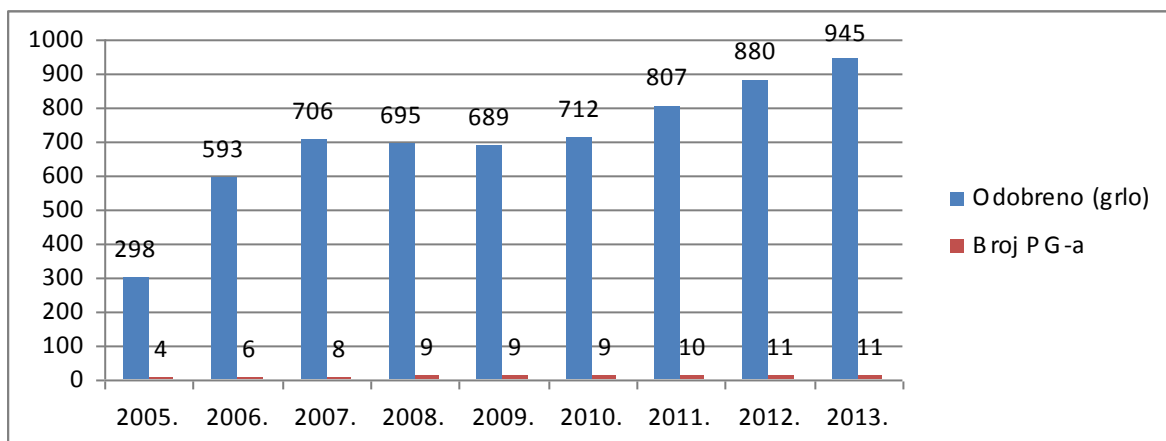

Grafikon 15. Broj odobrenih zahtjeva i grla Krčke ovce u razdoblju od 2007.-2013. godine

Izvor: HPA, APPRRR

Creska ovca

Iako se ova pasmina nalazi na Popisu izvornih i zaštićenih pasmina od 1998. godine prvi odobreni zahtjevi zabilježeni su tek u 2005. godini, od kada se broj odobrenih grla kroz godine uglavnom povećavao, te je u 2013. godini dostigao najveću vrijednost sa 945 odobrenih grla na 11 zahtjeva (grafikon 16).

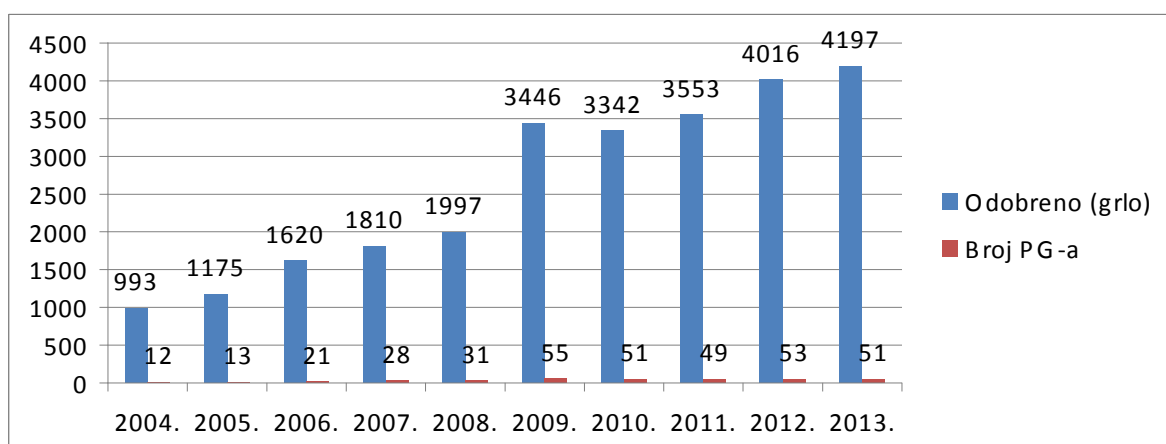

Grafikon 16. Broj odobrenih zahtjeva i grla Creske ovce u razdoblju od 2005.-2013. godine

Izvor: HPA, APPRRR

Paška ovca

Broj odobrenih zahtjeva i grla konstantno se povećava iz godine u godinu, tako da je u 2013. godini odobren 51 zahtjev sa ukupno 4197 grla. Razlog ovog povećanja broja grla je prepoznatljivost proizvoda od ove pasmine (meso, sir) što je zasluga lokalne tradicije, kao i samih uzgajivača i prerađivača (grafikon 17.).

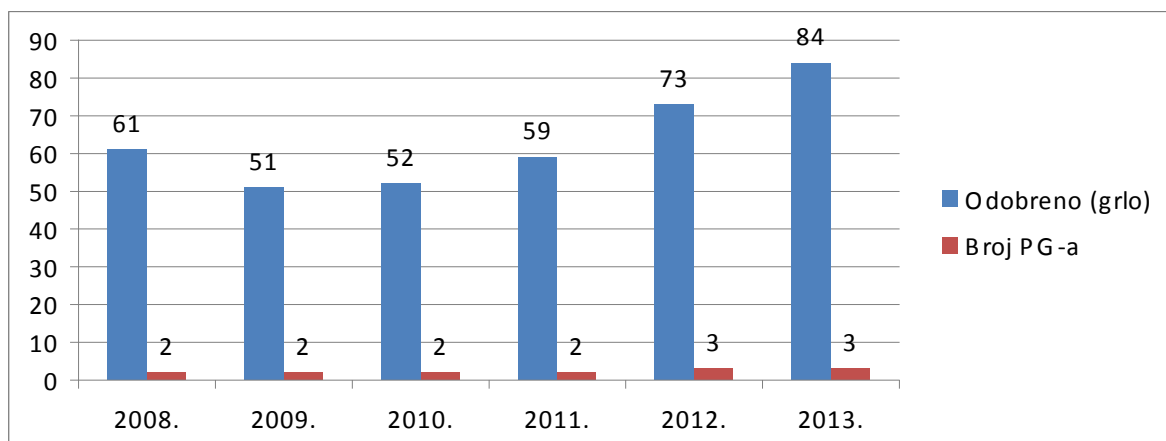

Grafikon 17. Broj odobrenih zahtjeva i grla Paške ovce u razdoblju od 2004.- 2013. godine

Izvor: HPA, APPRRR

Hrvatska bijela koza

Potpura za očuvanje ove pasmine provodi se od 2008. godine kada je odobreno 2 zahtjeva sa ukupno 61 grlom, dok je u 2013. godini odobreno 3 zahtjeva sa ukupno 84 grla (Grafikon 18.).

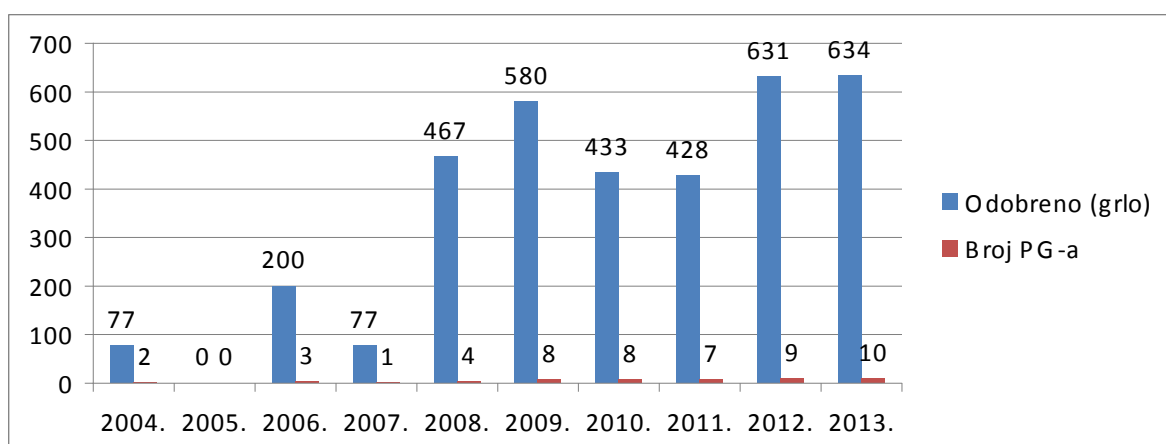

Grafikon 18. Broj odobrenih zahtjeva i grla Hrvatske bijele koze u razdoblju od 2008.-2013. godine

Izvor: HPA, APPRRR

Hrvatska šarena koza

Broj odobrenih grla najveći je u 2013. godini i iznosio je 634 grla. Podaci u grafikonu za razdoblje od 2004.-2006. godine odnose se na „domaću kozu“ koja je 2006. godine brisana sa Popisa izvornih i zaštićenih pasmina i sojeva domaćih životinja i zamijenjena ovom pasminom (grafikon 19.).

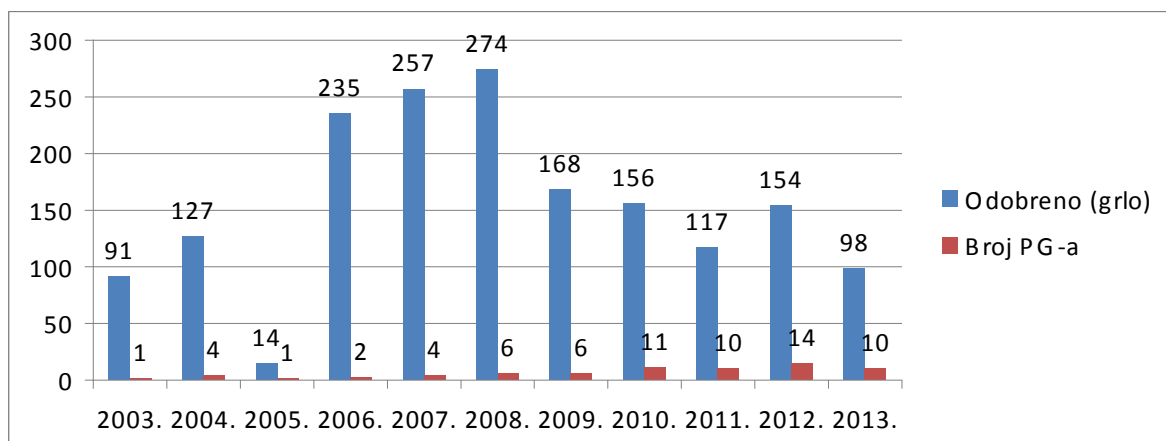

Grafikon 19. Broj odobrenih zahtjeva i grla Hrvatske šarene koze u razdoblju od 2004.-2013. godine

Izvor: HPA, APPRRR

Turopoljska svinja

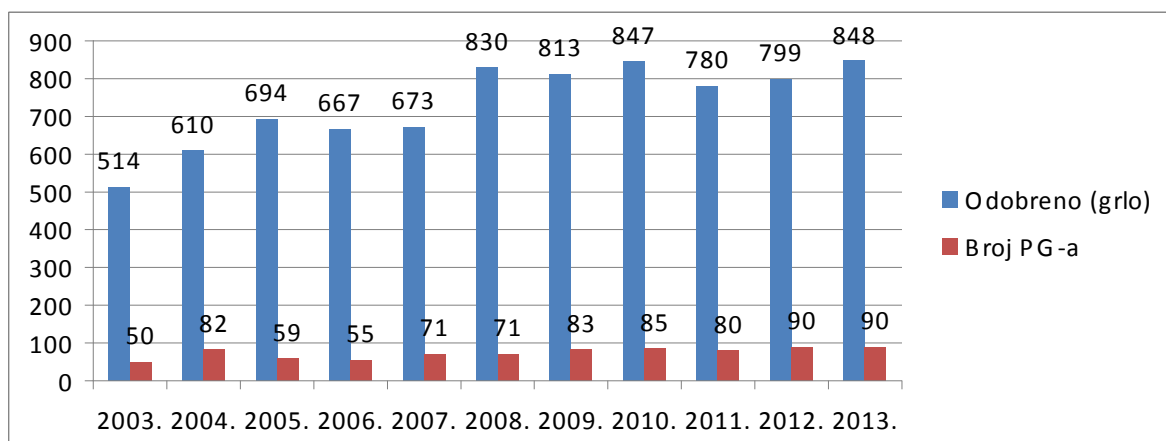
Najveći broj odobrenih grla zabilježen je u razdoblju od 2006.-2008. godine, dok se nakon tog razdoblja bilježi porast uzgajivača ali i znatan pad broja odobrenih grla (grafikon 20.).

Grafikon 20. Broj odobrenih zahtjeva i grla Turopoljske svinje u razdoblju od 2003.-2013. godine
Izvor: HPA, APPRRR

Crna slavonska svinja

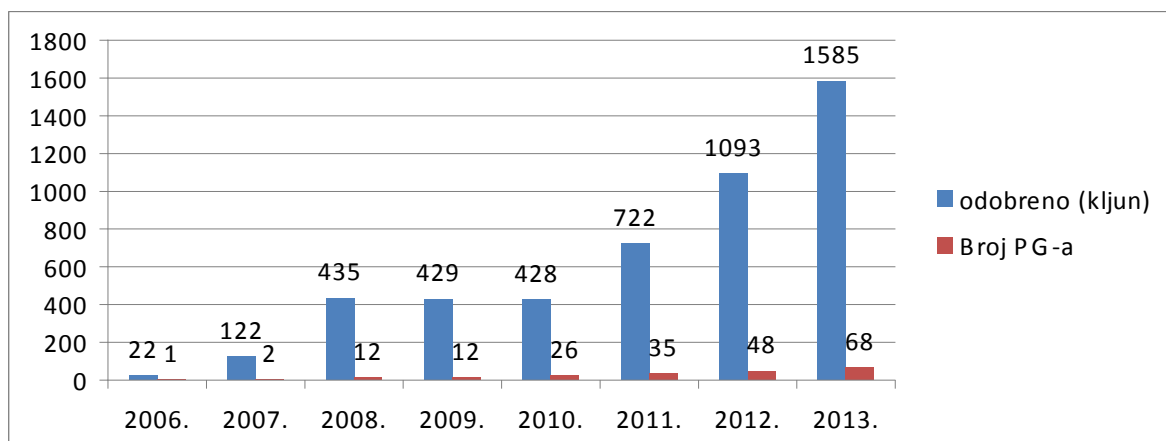
Broj odobrenih grla bilježi znatan porast u 2008. godini i nakon toga se kreće u rasponu od 780 do 848 odobrenih grla na 85 do 90 zahtjeva (grafikon 21.).

Grafikon 21. Broj odobrenih zahtjeva i grla Crne slavonske svinje u razdoblju od 2003.-2013. godine
Izvor: HPA, APPRRR

Kokoš hrvatica

Iako je na popisu izvornih i zaštićenih pasmina od 1998. godine, u sustav potpore ulazi tek 2006. godine od kada se bilježi konstantan porast odobrenih kljunova. U 2013. godini zabilježen je najveći broj odobrenih zahtjeva i kljunova (68 zahtjeva sa 1585 kljunova) (grafikon 22.).

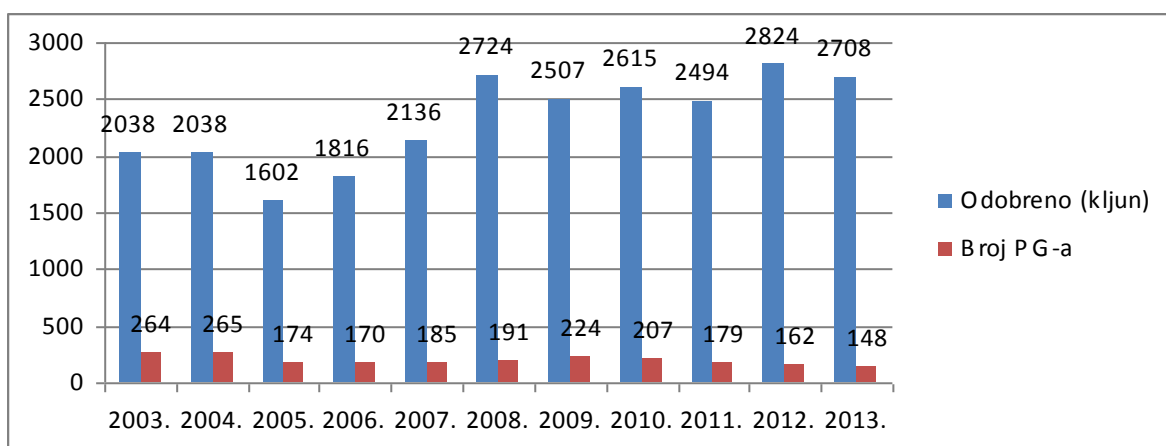

Grafikon 22. Broj odobrenih zahtjeva i kljunova Kokoši hrvaticice u razdoblju od 2006.-2013. godine.

Izvor:HPA,APPRRR

Zagorski puran

Broj odobrenih grla je u zadnjih nekoliko godina konstantan, sa laganom tendencijom rasta u posljednje dvije godine (Grafikon 23.), što je uglavnom rezultat rada udruge uzgajivača i lokalne zadruge koje su uspjele stvoriti uspješnu robnu marku pod nazivom „Puran zagorskih breaga“.

Grafikon 23. Broj odobrenih zahtjeva i kljunova Zagorskog purana u razdoblju od 2003.-2013. godine

Izvor:HPA,APPRRR

4.3. Procjena rezultata provedbe državne potpore na brojno stanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj i opis mjera za njeno unaprjeđenje

Ukupan broj odobrenih zahtjeva, kao i grla i kljunova, u promatranom razdoblju povećava se iz godine u godinu, tako da je sa 1890 zahtjeva i 9603 odobrenih grla i kljunova u 2003. godini dostigao broj od 2626 zahtjeva i 43567 odobrenih grla i kljunova u 2013. godini. Najveći porast odobrenih zahtjeva i životinja zabilježen je u razdoblju od 2004.–2008. godine, da bi nakon toga taj porast bio naglo usporen. Također je potrebno napomenuti da je broj odobrenih grla goveda, konja i magaraca znatno smanjen u 2012. godini u odnosu na prethodne godine što je rezultat isključenja pomladka iz sustava potpore, ali i rigoroznijih osnovnih uvjeta propisanih za ostvarivanje potpore.

Nakon ponovnog uključivanja pomladka u sustav potpore u 2013. godini broj odobrenih grla goveda zabilježio je najveće vrijednosti u promatranom razdoblju, uz još uvijek vidljiv pad broja odobrenih zahtjeva, odnosno uzgajivača, dok se broj odobrenih grla konja i magaraca povećao ali nije dostigao razinu iz 2010. godine. Zabrinjavajući podatak je broj odobrenih zahtjeva u 2013. godini za svinje (100) i koze (13). Najveći porast odobrenih zahtjeva i grla i kljunova u promatranom razdoblju zabilježen je kod ovaca i peradi što je u konačnici rezultiralo povećanjem ukupnog broja odobrenih zahtjeva i grla u desetogodišnjem razdoblju (Tablica 3.).

Tablica 3. Broj odobrenih zahtjeva sa grlima i kljunovima u razdoblju od 2003.-2013. godine po vrstama životinja

Godina	Goveda		Konji		Magarci		Ovce		Koze		Svinje		Perad		UKUPNO	
	Broj grla	Broj zahtjeva	Broj grla	Broj zahtjeva	Broj grla	Broj zahtjeva	Broj grla	Broj zahtjeva	Broj grla	Broj zahtjeva	Broj grla	Broj zahtjeva	Broj grla	Broj zahtjeva	Broj grla	Broj zahtjeva
2003.	364	111	3224	998	615	409	2757	57	0	0	605	51	2038	264	9603	1890
2004.	449	132	3239	898	658	427	8203	112	77	2	737	86	2038	265	15401	1922
2005.	532	142	3630	928	541	307	8782	116	0	0	708	60	1602	174	15795	1727
2006.	895	155	5585	991	788	396	9250	138	200	3	902	57	1838	171	19458	1911
2007.	1115	158	7092	1142	1091	501	13068	185	77	1	930	75	2258	187	25631	2249
2008.	1240	186	7689	1258	1416	648	18142	282	528	6	1104	77	3159	203	33278	2660
2009.	1378	202	8309	1259	1393	617	22387	336	631	10	981	89	2936	236	38015	2749
2010.	1713	226	9150	1361	1311	556	22631	361	485	10	1003	96	3043	233	39336	2843
2011.	1689	214	8700	1286	905	260	23214	332	487	9	897	90	3216	214	39108	2405
2012.	1158	270	5967	1357	574	257	26238	358	704	12	953	104	3917	210	39511	2568
2013.	1835	249	6432	1376	1026	326	28317	346	718	13	946	100	4293	216	43567	2626

Izvor: HPA, APPRRR

Državna potpora jedna je od mjera koje bi trebale pozitivno utjecati na zaštitu izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj, te bi se njenim unaprjeđenjem moglo znatno utjecati na povećanje broja uzgajivača. Neke od mjera za unaprjeđenje potpore su slijedeće:

1. Donošenje jasno definiranih zakonskih propisa koji reguliraju potporu.

Zbog česte izmjene zakonskih propisa koji reguliraju uvjete za ostvarivanje potpore u razdoblju od 2011.-2013. godine došlo je do značajnog pada broja odobrenih grla krupne stoke. Kako se slične pojave ne bi događale u budućnosti potrebno je donijeti kvalitetne zakonske propise sa jasno definiranim uvjetima za ostvarivanje potpore koji bi omogućili veći interes za uzgoj ovih pasmina. Također je bitno napomenuti da se maksimalni iznos potpore po grlu/kljunu nije povećavao od 2006. godine, uz istodobno višestruko povećanje troškova uzgoja.

2. Usvajanje programa ruralnog razvoja za razdoblje od 2014.-2020. godine od strane Europske Komisije (EK).

Iako je u izradi već nekoliko godina, Program ruralnog razvoja za razdoblje od 2014.-2020. godine još uvijek nije usvojen od strane EK, stoga je nužno u što kraćem roku uskladiti njegov sadržaj sukladno zadnjim primjedbama EK pristiglim u listopadu 2014. godine (ukupno 377 primjedbi), što je preduvjet za korištenje značajnih financijskih sredstava iz Europskog fonda za ruralni razvoj koja će omogućiti snažniju financijsku potporu uzgajivačima.

3. Kvalitetnije vođenje JRDŽ-a.

Stanje JRDŽ-a još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini što je naročito vidljivo kod konja i ovaca. Stoga je potrebno uložiti dodatni napor kako bi stanje u JRDŽ-u odgovaralo stvarnom stanju na gospodarstvima.

Uz unaprjeđenje potpore, a u svrhu povećanja broja uzgajivača nužno je njihovo udruživanje u cilju lakše marketinške promocije izvornih i zaštićenih pasmina, kao i njihovih proizvoda jer jedino ekonomska isplativost uzgoja može osigurati njihov opstanak.

Također je bitno napomenuti da se bez dostatnog ulaganja u razvoj ruralnih područja koje bi trebala inicirati lokalna zajednica (lokalna samouprava, lokalne akcijske grupe i udruge uzgajivača) ne mogu stvoriti preduvjeti za ostanak mladog stanovništva na tim prostorima koji u budućnosti jedino mogu biti nositelji uzgoja ovih pasmina.

5. ZAKLJUČAK

Izvorne i zaštićene pasmine predstavljaju neprocjenjivu vrijednost svake države koja se očituje na prirodnoj, ekonomskoj, socijalnoj i kulturološkoj razni.

Prema svojim proizvodnim svojstvima ove pasmine nisu u stanju konkurirati modernim visoko selekcioniranim pasminama, ali mogu poslužiti kao temelj za održivu proizvodnju hrane. Također treba napomenuti kako su ove pasmine izniman genetski potencijal koji smo dužni ostaviti budućim naraštajima u naslijeđe.

U ovom radu opisane su sve pasmine koje su obuhvaćene provedbom potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj. Također je prikazano i njihovo brojno stanje prema odobrenim zahtjevima za potporu u razdoblju od 2003.-2013. godine.

U razdoblju od 2003.-2010. godine, a prema odobrenim zahtjevima za potporu bilježi se zamjetan porast grla i kljunova izvornih i zaštićenih pasmina. U 2011. godini broj odobrenih zahtjeva, a time i grla i kljunova bilježi znatan pad, što je rezultat strožih kontrola pri odobravanju potpore, koji je u 2012. godini još izraženiji zbog isključenja pomladka iz sustava potpore. Ova nesmotrena pogreška prilikom donošenja zakonskih propisa ispravljena je 2013. godine što je utjecalo ponovnim porastom broja odobrenih životinja.

Kako bi se broj uzgajivača izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja ponovno počeo povećavati potrebno je donijeti kvalitetne nacionalne propise koji će potaknuti uzgoj ovih pasmina, kao i usuglasiti Program ruralnog razvoja za razdoblje od 2014.-2020. sa EK čime bi se stvorili preduvjeti za značajno povlačenje financijskih sredstava iz EU fondova za ruralni razvoj koji bi u konačnici trebali dovesti do kvalitetnije zaštite ovih pasmina.

6. LITERATURA

1. Barać, Z. i sur.(2011): Zelena knjiga izvornih pasmina Hrvatske, Republika Hrvatska, Zagreb
2. Caput, P., Ivanković, A., Mioč, B. (2010): Očuvanje biološke raznolikosti u stočarstvu, Hrvatska mljekarska udruga, Zagreb
3. Ernoić, M., Posavi, M., Vincek, D. (2008): Optimalni modeli zaštite hrvatskih pasmina domaćih životinja, Stočarstvo, Zagreb, broj 62, str. 373-380
4. Horvath, Š. (2003): Staro blago, novi sjaj, Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, Zagreb
5. Horvath, Š. (1996): Hrvatske baštinjene pasmine, Pokret prijatelja prirode „Lijepa naša“, Zagreb
6. Hrvatska poljoprivredna agencija (2003): Godišnje izvješće, Zagreb
7. Hrvatska poljoprivredna agencija (2004): Godišnje izvješće, Zagreb
8. Hrvatska poljoprivredna agencija (2005): Godišnje izvješće, Zagreb
9. Hrvatska poljoprivredna agencija (2006): Godišnje izvješće, Zagreb
10. Hrvatska poljoprivredna agencija (2007): Godišnje izvješće, Zagreb
11. Hrvatska poljoprivredna agencija (2008): Godišnje izvješće, Zagreb
12. Hrvatska poljoprivredna agencija (2009): Godišnje izvješće, Zagreb
13. Hrvatska poljoprivredna agencija (2010): Godišnje izvješće, Zagreb
14. Jakopović I., Dadić M. (2007) Zakonske odredbe uzgoja izvornih i zaštićenih pasmina i sojeva domaćih životinja u Republici Hrvatskoj, Stočarstvo, broj 61, str. 455-461
15. Jardas, F. (1956): Prinos poznavanju ovce, ovčarstva i pašnjarstva otoka Cresa, Doktorska disertacija, Novi Dvori
16. Mioč, B., Ivanković, A., Pavić, V., Barać, Z., Sinković, K., Marić, I. (2003): Odlike eksterijera i polimorfizmi proteina krvi dubrovačke ovce, Stočarstvo, Zagreb, broj 57, str. 3-11
17. Mioč, B., Pavić, V., Barać, Z. (1998): Odlike eksterijera ličke pramenke, Stočarstvo, Zagreb, broj 52, str. 93-98
18. Mioč, B., Pavić, V., Ivanković, A., Barać, Z., Vnućec, I., Čokljat, Z. (2004): Odlike eksterijera i polimorfizmi proteina krvi krčke ovce, Stočarstvo, Zagreb, broj 58, str. 331-341

19. Mioč, B., Pavić, V., Prpić, Z., Vnućec, I., Barač, Z., Sušić, V. (2007): Vanjština istarske ovce, 42.hrvatski i 2. međunarodni simpozij agronoma, Opatija 13-16 veljače, Zbornik radova, str. 552-555
20. Nacionalni program očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja u Republici Hrvatskoj (2010), Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Zagreb
21. Pavić, V., Mioč, B. (1997): Creska sheep-sheep of island Cres, Stočarstvo, Zagreb, broj 51, str 47-51
22. Pavić, V., Mioč, B., Barač, Z., Vnućec, I.Sušić, V., Antunac, N., Samaržija, D. (2005): Vanjština paške ovce, Stočarstvo, Zagreb, broj 59, str. 83-90
23. Pavlinić, P. (1936): Paška ovca, Poseban otisak iz Veterinarskog arhiva, knjiga 6, Zagreb
24. Popis izvornih i zaštićenih pasmina i sojeva domaćih životinja, te njihov potrebit broj, NN 127/1998, 73/2003, 39/2006, 126/2007, 70/2009 i 80/2013, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
25. Posavi M., Ernoić, M. (2004): Enciklopedija hrvatskih domaćih životinja, Katarina Zrinski, Varaždin
26. Posavi, M., Ernoić, M, Ozimec, R., Poljak, F (2002): Hrvatske pasmine domaćih životinja, Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, Zagreb
27. Posavi, M., Ozimec, R., Ernoić, M., Poljak, F.. (2003): Enciklopedija hrvatskih domaćih životinja. Katarina Zrinski, Varaždin, str. 2-3
28. Pravilnik o izravnim plaćanjima u poljoprivredi, potporama za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporama za ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potporama za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi, NN 12/11, 54/11, 81/11, 129/11, 148/2011), www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
29. Pravilnik o načinu i uvjetima provedbe modela poticanja proizvodnje, modela potpore dohotku i programa očuvanja hrvatskih izvornih i zaštićenih pasmina, NN 11/03, 63/03, 86/03, 124/03, 159/03, 20/04, 42/04, 54/04, 91/04, 50/04, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
30. Pravilnik o načinu i uvjetima provedbe modela poticanja proizvodnje, NN 24/05, 105/05, 141/05, 40/06, 86/06, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
31. Pravilnik o potpori u sklopu programa očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina, NN 3/07, 155/08, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)

32. Pravilnik o provedbi izravnih plaćanja i IAKS mjera ruralnog razvoja, NN 145/12 i 29/13, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
33. Pravilnik o provedbi izravnih plaćanja i pojedinih mjera ruralnog razvoja, NN 25/12, 51/12, 121/12, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
34. Pravilnik o provedbi mjere potpore očuvanju izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, NN 34/10, 84/10, 139/10, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
35. Prpić, Z. (2011): Povezanost pasmine s mliječnošću, morfologijom i zdravljem vime-na ovaca, Disertacija, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
36. Širić, I. (2009): Odlike vanjština ovaca i ovnova dalmatinske pramenke, Diplomski rad, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
37. Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju, NN 83/09, 153/09, 60/10, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
38. Zakon o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju, NN 92/10, 124/11, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
39. Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi ribarstvu i šumarstvu , NN 87/02, 117/03, 82/04, 12/05, 85/06, 141/06, 134/07, 85/08, 4/2009, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
40. Zakon o državnoj potpori u poljoprivredi ribarstvu i šumarstvu , NN 87/02, 117/03, 82/04, 12/05, 85/06, 141/06, 134/07, 85/08, 4/2009, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
41. Zakon o potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju, NN 120/12, 136/12, www.nn.hr, (12. veljače 2015.)
42. Zakon o potvrđivanju Konvencije o biološkoj raznolikosti, NN – međ. ugovori 6/96, www.nn.hr, (12. prosinca 2014.)

Slike su preuzete sa:

www.alpedunavjadrans.hr (27.prosinca 2014.)

www.forumgorica.com (27.prosinca 2014.)

www.hpa.hr (27.prosinca 2014.)

www.hr.wikipedia.org (27.prosinca 2014.)

www.istra.izmk.hr (27.prosinca 2014.)

www.janovskakoliba.wz.cz (27.prosinca 2014.)

www.lika-online.com (27.prosinca 2014.)

www.medjimurje.hr (27.prosinca 2014.)

www.panoramio.com (27.prosinca 2014.)

www.permies.com (27.prosinca 2014.)

www.poljainfo.com (27.prosinca 2014.)

www.savjetodavna.hr (27.prosinca 2014.)

www.selo.hr (27.prosinca 2014.)

www.slobodnadalmacija.hr (27.prosinca 2014.)

www.veterina.com.hr (27.prosinca 2014.)

www.zagorskipuran.hr (27.prosinca 2014.)

www.zooportal.hr (27.prosinca 2014.)

7. PRILOG - Podaci o broju odobrenih zahtjeva i grla po županijama u razdoblju od 2003.-2013. godine

Buša

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28	3	36	3
Dubrovačko-neretvanska	6	2	21	7	55	13	79	13	134	13	159	16	208	14	255	15
Grad Zagreb	0	0	0	0	16	1	12	1	19	1	0	0	0	0	0	0
Karlovačka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
Koprivničko-križevačka	5	1	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	1
Ličko-senjska	4	4	25	12	22	8	30	10	39	9	42	10	38	10	43	12
Primorsko-goranska	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1
Splitsko-dalmatinska	6	5	5	4	4	3	2	2	3	2	7	5	6	5	21	6
Šibensko-kninska	6	4	6	5	11	8	14	9	17	11	25	13	36	14	42	13
Varaždinska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Zadarska	0	0	0	0	1	1	3	2	3	2	5	2	6	2	8	4
UKUPNO	28	17	61	30	110	35	141	38	216	39	263	50	326	52	411	57

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	49	3	29	3	43	4
Dubrovačko-neretvanska	254	14	177	15	290	12
Grad Zagreb	2	1	3	2	25	4
Karlovačka	0	0	0	0	14	3
Koprivničko-križevačka	3	1	2	1	7	2
Krapinsko-zagorska	0	0	0	0	1	1
Ličko-senjska	60	11	49	13	96	13
Požeško-slavonska	0	0	0	0	5	1
Primorsko-goranska	2	1	0	0	9	2
Sisačko-moslavačka	3	1	4	3	10	4
Splitsko-dalmatinska	29	7	27	8	47	10
Šibensko-kninska	28	13	52	12	80	12
Varaždinska	2	1	2	1	4	1
Zadarska	9	4	7	3	11	4
Zagrebačka	0	0	1	1	2	1
UKUPNO	441	57	353	62	644	74

Izvor: APPRRR

Istarsko govedo

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Istarska	278	87	307	93	327	96	573	102	644	104	745	119	806	126	941	142
Koprivničko-križevačka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1
Ličko-senjska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	9	1
Primorsko-goranska	17	5	26	7	26	6	38	6	49	6	64	6	57	6	70	5
Sisačko-moslavačka	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	1	1	1	1
Zagrebačka	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	1	1	1	0	0
UKUPNO	296	93	334	101	354	103	613	109	697	112	811	126	868	135	1023	150

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	0	0	0	0	2	1
Istarska	943	130	587	126	829	142
Koprivničko-križevačka	4	1	1	1	9	2
Ličko-senjska	11	1	7	1	15	1
Primorsko-goranska	62	5	51	6	56	8
Sisačko-moslavačka	2	1	3	1	5	1
Splitsko-dalmatinska	3	2	3	2	8	2
UKUPNO	1025	140	652	137	924	157

Izvor: APPRRR

Slavonsko srijemski podolac

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	10	1	9	1	11	1
Brodsko-posavska	0	0	0	0	4	1	7	1	12	1	57	4	65	5	87	8
Grad Zagreb	0	0	0	0	40	1	56	1	127	2	36	1	33	2	60	2
Koprivničko-križevačka	40	1	54	1	0	0	8	2	0	0	1	1	1	1	1	1
Osječko-baranjska	0	0	0	0	4	1	18	2	19	2	22	2	17	2	33	3
Požeško-slavonska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	1
Sisačko-moslavačka	0	0	0	0	20	1	52	2	43	1	40	1	56	2	79	2
Virovitičko-podavska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vukovarsko-srijemska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	5	1
UKUPNO	40	1	54	1	68	4	141	8	202	7	166	10	184	15	279	19

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	11	1	0	0	0	0
Brodsko-posavska	53	7	29	8	58	5
Grad Zagreb	57	2	31	1	42	1
Osječko-baranjska	30	3	22	2	38	5
Požeško-slavonska	2	1	3	1	4	1
Sisačko-moslavačka	67	2	52	2	59	2
Virovitičko podravska	0	0	16	1	59	3
Vukovarsko-srijemska	3	1	0	0	7	1
UKUPNO	223	17	153	15	267	18

Izvor: APPRRR

Međimurski konj

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Međimurska	27	18	20	12	18	9	22	10	10	5	19	11	24	12	28	13
Požeško-slavonska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0
Varaždinska	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
UKUPNO	28	19	20	12	18	9	22	10	10	5	19	11	27	13	29	14

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Međimurska	30	12	19	14	20	14
Osječko-baranjska	0	0	0	0	1	1
Sisačko-moslavačka	1	1	1	1	1	1
Varaždinska	1	1	0	0	2	2
UKUPNO	32	14	20	15	24	18

Izvor: APPRRR

Hrvatski posavac

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	24	14	24	15	24	12	34	11	57	18	58	18	80	25	95	27
Brodsko-posavska	14	8	14	8	8	5	24	7	45	9	44	6	51	8	58	11
Grad Zagreb	16	6	15	5	32	9	40	9	68	9	70	10	90	12	89	14
Istarska	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	0	0	1	1	19	2
Karlovačka	12	4	16	5	8	2	7	1	11	2	15	2	13	2	14	3
Koprivničko-križevačka	4	2	4	1	0	0	0	0	4	1	2	1	4	1	3	1
Krapinsko-zagorska	22	7	18	7	11	6	7	6	10	7	3	3	4	3	7	2
Ličko senjska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	2	1
Međimurska	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	2	1
Osječko-baranjska	0		2	2	8	2	5	2	7	4	4	3	0	0	5	2
Požeško-slavonska	1	1	1	1	3	2	4	1	8	3	4	2	5	3	10	6
Primorsko-goranska	4	3	0	0	3	2	3	2	3	2	3	2	0	0	0	0
Sisačko-moslavačka	1062	251	1125	226	1159	217	1774	226	2100	230	1990	239	2392	241	2656	258
Splitsko-dalmatinska	0	0	0	0	0	0	1	1	4	2	2	2	0	0	3	2
Varaždinska	8	5	3	3	4	3	6	4	6	3	3	2	9	4	4	2
Virovitičko-podravska	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	2	1	8	3	2	1
Vukovarsko-srijemska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	4
Zadarska	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1	2	1	2	1
Zagrebačka	228	48	283	54	317	55	401	52	634	66	650	68	652	76	689	78
UKUPNO	1398	352	1508	330	1580	318	2311	326	2964	361	2853	361	3311	380	3667	416

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	66	24	43	24	43	22
Brodsko-posavska	68	12	52	16	56	14
Grad Zagreb	92	10	82	15	78	13
Istarska	12	1	11	1	11	1
Karlovačka	8	2	5	2	11	5
Koprivničko-križevačka	5	2	5	2	7	4
Krapinsko-zagorska	7	3	5	4	11	7
Ličko senjska	0	0	0	0	1	1
Međimurska	0	0	1	1	1	1
Osječko-baranjska	6	3	4	2	6	3
Požeško-slavonska	6	5	12	10	22	14
Sisačko-moslavačka	2566	255	1722	264	1.764	266
Splitsko-dalmatinska	3	1	5	3	5	2
Varaždinska	0	0	3	3	5	3
Virovitičko-podravska	2	1	0	0	2	1
Vukovarsko srijemska	0	0	5	5	9	7
Zagrebačka	600	61	398	84	402	77
UKUPNO	3441	380	2353	436	2434	441

Izvor: APPRRR

Lipicanac

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	3	2	2	2	2	2	3	2	3	2	2	1	28	6	8	6
Brodsko-posavska	94	33	103	35	120	37	138	43	194	55	202	59	178	51	242	56
Dubrovačko-neretvanska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
Grad Zagreb	8	4	9	2	14	5	21	6	23	5	30	6	23	5	38	8
Istarska	2	2	2	2	4	3	8	6	9	6	7	5	5	5	2	2
Karlovačka	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3	1	2	1	2	1
Koprivničko-križevačka	2	2	4	3	5	2	7	2	6	3	18	9	17	7	16	7
Krapinsko-zagorska	0	0	0	0	0	0	1	1	8	4	8	3	5	2	6	3
Međimurska	4	4	4	4	4	4	5	4	6	4	5	5	6	4	2	2
Osječko-baranjska	165	23	166	23	176	26	197	32	256	52	232	48	248	54	278	61
Požeško-slavonska	5	4	6	4	11	5	21	7	17	8	67	11	59	9	73	11
Sisačko-moslavačka	4	1	5	2	7	2	9	2	7	1	15	3	14	3	20	3
Splitsko-dalmatinska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	3	2
Šibensko-kninska	0	0	0	0	0	0	8	1	5	1	9	1	12	2	9	2
Varaždinska	10	7	6	3	8	4	9	4	10	4	14	9	18	8	26	13
Virovitičko-podravska	1	1	1	1	1	1	7	2	1	1	3	2	1	1	3	3
Vukovarsko-srijemska	57	32	69	37	79	40	108	47	134	58	170	78	202	76	226	82
Zagrebačka	3	3	2	2	7	4	13	5	12	5	15	6	22	9	15	6
UKUPNO	358	118	379	120	438	135	555	164	693	210	801	248	842	245	970	269

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	7	5	6	6	7	5
Brodsko-posavska	266	63	178	66	225	66
Dubrovačko-neretvanska	1	1	3	1	3	1
Grad Zagreb	24	7	16	4	10	4
Istarska	2	2	2	2	2	2
Karlovačka	0	0	3	1	4	1
Koprivničko-križevačka	14	8	16	7	12	6
Krapinsko-zagorska	2	2	8	5	5	4
Međimurska	1	1	1	1	2	1
Osječko-baranjska	351	57	222	61	265	62
Požeško-slavonska	13	6	19	10	25	12
Sisačko-moslavačka	21	3	18	5	15	3
Splitsko-dalmatinska	6	3	3	3	4	3
Šibensko-kninska	12	1	8	1	8	1
Varaždinska	17	8	13	9	13	7
Virovitičko-podravska	2	2	3	2	2	2
Vukovarsko-srijemska	240	88	170	79	206	83
Zagrebačka	9	4	6	3	8	5
UKUPNO	988	261	695	266	816	268

Izvor: APPRRR

Hrvatski hladnokrvnjak

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	89	34	107	34	111	31	164	35	230	46	283	56	311	65	376	75
Brodsko-posavska	82	40	89	41	106	42	164	39	233	47	275	55	296	50	322	55
Dubrovačko-neretvanska	3	2	4	3	4	3	6	3	5	3	5	3	5	3	5	3
Grad Zagreb	37	11	40	8	50	11	72	13	61	15	72	17	82	11	98	18
Istarska	47	11	47	12	83	22	186	31	225	33	272	45	260	45	258	48
Karlovačka	1	1	3	1	3	1	1	1	36	6	53	6	46	6	43	5
Koprivničko-križevačka	61	25	49	19	57	17	84	23	117	29	130	30	149	28	186	26
Krapinsko-zagorska	267	146	219	103	209	109	282	109	341	118	390	125	353	120	363	116
Ličko-senjska	3	1	0	0	3	1	114	12	188	17	207	17	134	14	258	26
Međimurska	10	7	10	7	10	5	10	5	10	6	11	7	9	7	7	5
Osječko-baranjska	67	12	57	14	77	16	121	20	175	26	223	32	267	37	287	42
Požeško-slavonska	9	6	7	5	14	7	22	7	36	13	33	14	30	16	35	15
Primorsko-goranska	340	27	294	24	403	32	674	30	754	34	876	34	949	33	903	30
Sisačko-moslavačka	213	92	198	76	238	74	436	70	548	69	612	73	690	70	703	74
Splitsko-dalmatinska	16	4	17	3	0	0	22	5	14	5	11	4	12	4	9	4
Šibensko-kninska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	6	1
Varaždinska	34	31	28	25	33	26	32	23	32	21	43	27	45	27	57	24
Virovitičko-podravska	44	18	31	16	50	24	81	25	97	27	145	35	149	32	144	31
Vukovarsko-srijemska	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1	4	2	5	3	5	3
Zagrebačka	117	41	132	45	143	45	226	40	319	50	371	56	335	49	419	61
UKUPNO	1440	509	1332	436	1594	466	2697	491	3425	566	4016	638	4129	621	4484	662

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	325	75	222	73	206	75
Brodsko-posavska	360	57	258	60	276	59
Dubrovačko-neretvanska	2	2	2	2	2	2
Grad Zagreb	100	10	73	12	86	11
Istarska	197	42	116	37	139	36
Karlovačka	27	5	27	9	27	7
Koprivničko-križevačka	172	32	102	32	116	34
Krapinsko-zagorska	282	97	231	107	210	97
Ličko-senjska	243	24	165	28	161	28
Međimurska	5	4	5	4	7	6
Osječko-baranjska	271	52	169	42	170	45
Požeško-slavonska	32	14	30	17	37	18
Primorsko-goranska	922	31	696	35	791	39
Sisačko-moslavačka	700	70	413	69	514	73
Splitsko-dalmatinska	12	2	12	2	12	4
Šibensko-kninska	8	2	6	1	6	1
Varaždinska	44	21	24	22	37	23
Virovitičko-podravska	156	33	103	32	112	35
Vukovarsko-srijemska	12	7	7	5	5	4
Zadarska	0	0	0	0	3	1
Zagrebačka	369	51	238	51	241	51
UKUPNO	4239	631	2899	640	3158	649

Izvor: APPRRR

Magarci

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina (1000,00 kn/grlo)		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	0	0	11	2	13	4	14	3	23	7	35	9	37	10	32	11
Brodsko-posavska	10	5	11	4	22	6	22	7	18	5	19	5	20	4	23	3
Dubrovačko-neretvanska	72	58	76	55	81	54	99	49	119	47	114	51	121	44	130	42
Grad Zagreb	4	2	3	2	6	3	16	4	17	4	20	4	13	4	10	4
Istarska	74	19	73	19	76	18	104	23	160	33	229	54	186	52	189	53
Karlovačka	0	0	0	0	0	0	4	1	4	1	4	1	4	2	5	2
Koprivničko-križevačka	0	0	0	0	0	0	11	1	12	1	12	3	14	3	15	4
Krapinsko-zagorska	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	5	3	6	3	5	3
Ličko-senjska	10	3	11	5	0	0	5	1	5	2	36	9	34	8	26	7
Međimurska	9	1	2	1	2	1	3	1	0	0	1	1	0	0	0	0
Osječko-baranjska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	2	6	2
Požeško-slavonska	0	0	0	0	2	1	2	1	2	1	5	1	18	7	21	8
Primorsko-goranska	9	5	8	4	3	1	0	0	35	12	51	16	42	16	45	17
Sisačko-moslavačka	7	4	3	2	13	5	22	7	21	9	21	7	22	9	24	8
Splitsko-dalmatinska	125	91	194	152	143	109	253	185	328	219	451	283	444	260	372	224
Šibensko-kninska	171	145	142	118	83	70	83	60	144	100	162	114	176	107	155	85
Virovitičko-podravska	2	1	3	2	8	3	8	3	11	3	15	5	15	5	22	6
Vukovarsko-srijemska	0	0	0	0	3	2	4	2	6	3	25	10	19	9	11	4
Zadarska	113	72	113	58	78	26	133	46	170	48	183	61	185	61	188	62
Zagrebačka	9	3	8	3	7	3	5	2	16	6	28	11	31	11	32	11
UKUPNO	615	409	658	427	541	307	788	396	1091	501	1416	648	1393	617	1311	556

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	36	10	20	9	13	8
Brodsko-posavska	28	4	14	4	31	4
Dubrovačko-neretvanska	77	10	44	8	67	13
Grad Zagreb	3	2	6	2	15	4
Istarska	202	38	124	32	207	44
Karlovačka	7	3	3	1	4	2
Koprivničko-križevačka	10	4	2	2	4	2
Krapinsko-zagorska	3	2	4	2	6	3
Ličko-senjska	27	8	18	12	25	9
Osječko-baranjska	0	0	0	0	7	3
Požeško-slavonska	16	6	13	6	22	6
Primorsko-goranska	22	10	14	9	33	14
Sisačko-moslavačka	23	6	9	6	17	6
Splitsko-dalmatinska	160	63	97	71	222	114
Šibensko-kninska	85	43	49	38	102	46
Varaždinska	0	0	2	1	3	1
Virovitičko-podravska	20	7	16	7	19	6
Vukovarsko-srijemska	14	5	9	5	12	5
Zadarska	137	30	109	33	150	27
Zagrebačka	35	9	21	9	67	9
UKUPNO	905	260	574	257	1026	326

Izvor: APPRRR

Cigaja

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko bilogorska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	364	1
Brodsko-posavska	267	8	378	10	443	11	394	9	131	6	133	6	189	6	225	8
Koprivničko-križevačka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	1	11	1
Osječko-baranjska	83	1	327	3	323	3	350	3	357	3	370	3	315	4	316	15
Virovitičko-podravska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	1	0	0	9	1
Vukovarsko-srijemska	1065	10	1658	15	1321	5	1350	5	1373	5	1242	5	1118	7	438	4
UKUPNO	1415	19	2363	28	2087	19	2094	17	1861	14	1751	15	1627	18	1363	30

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Brodsko-posavska	155	8	135	5	152	6
Osječko-baranjska	258	4	306	6	296	6
Požeško-slavonska	11	1	23	2	19	2
Sisačko-moslavačka	366	1	0	0	0	0
Virovitičko-podravska	10	1	12	1	0	0
Vukovarsko-srijemska	594	4	487	3	508	3
UKUPNO	1394	19	963	17	975	17

Izvor: APPRRR

Dubrovačka ruda

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2003. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Dubrovačko-neretvanska	147	17	186	16	228	17	0	0	294	21	384	27	411	26	530	32
UKUPNO	147	17	186	16	228	17	265	16	294	21	384	27	411	26	530	32

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Dubrovačko-neretvanska	543	30	615	31	578	28
Splitsko-dalmatinska	0	0	0	0	1	1
Šibensko-kninska	0	0	9	1	15	1
UKUPNO	543	30	624	32	594	30

Izvor: APPRRR

Dalmatinska pramenka

Županija	2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Dubrovačko-neretvanska	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
Istarska	3	2	0	0	1	1	0	0	0	0
Primorsko-goranska	1	1	2	2	0	0	0	0	0	0
Splitsko-dalmatinska	0	0	1005	11	1385	14	1325	15	1356	14
Šibensko-kninska	0	0	1603	18	5279	93	5919	104	6239	105
Zadarska	160	2	161	2	311	3	455	3	320	3
UKUPNO	164	5	2771	33	6978	112	7699	122	7915	122

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Dubrovačko-neretvanska	1	1	1	1	1	1
Istarska	0	0	5	2	0	0
Ličko-senjska	0	0	1	1	1	1
Požeško-slavonska	0	0	1	1	0	0
Splitsko-dalmatinska	1092	11	2734	24	2975	22
Šibensko-kninska	6431	101	6525	97	6498	90
Zadarska	338	3	604	5	818	7
UKUPNO	7862	116	9871	131	10293	121

Izvor: APPRRR

Lička pramenka

Županija	2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Grad Zagreb	0	0	0	0	0	0	0	0	46	1	143	1	138	1
Istarska	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Karlovačka	0	0	228	5	657	6	681	7	595	6	640	9	775	12
Ličko-senjska	2585	23	2731	25	1338	11	2724	22	3482	26	4779	28	4671	30
Primorsko-goranska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	0	0
Šibensko-kninska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	213	9
Zadarska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	120	1	120	1
UKUPNO	2585	23	2959	30	1997	18	3405	29	4123	33	5689	40	5917	53

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	30	1	30	1	39	1
Dubrovačko-neretvanska	0	0	0	0	4	1
Grad Zagreb	355	1	313	1	141	1
Karlovačka	928	12	877	11	1067	12
Krapinsko-zagorska	0	0	22	1	24	1
Ličko-senjska	4888	29	5789	32	6226	32
Šibensko-kninska	1	1	1	1	3	2
Zadarska	156	2	153	2	435	3
UKUPNO	6358	46	7185	49	7939	53

Izvor: APPRRR

Istarska ovca

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Istarska	1077	20	2030	32	2035	33	1848	32	1598	30	1324	23	2092	38	2160	38
Karlovačka	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Primorsko-goranska	118	1	46	1	0	0	0	0	0	0	0	0	10	1	11	1
Varaždinska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			0	0
UKUPNO	1195	21	2076	33	2035	33	1849	33	1598	30	1324	23	2102	39	2171	39

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Istarska	2040	35	2001	35	2004	30
Ličko-senjska	0	0	41	1	48	1
Osječko-baranjska	1	1	1	1	0	0
Primorsko-goranska	8	2	10	3	8	2
Varaždinska	0	0	126	1	191	2
UKUPNO	2049	38	2179	41	2251	35

Izvor: APPRRR

Rapska ovca

Županija	2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Primorsko-goranska	668	22	559	21	742	30	653	26	608	24
UKUPNO	668	22	559	21	742	30	653	26	608	24

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Primorsko-goranska	504	20	471	19	722	23
Splitsko dalmatinska	0	0	1	1	0	0
Šibensko-kninska	1	1	1	1	1	1
UKUPNO	505	21	473	21	723	24

Izvor: APPRRR

Creska ovca

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina (350,00 kn/grlo)		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Istarska	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Primorsko-goranska	0	0	0	0	298	4	592	5	706	8	694	8	689	9	712	9
Virovitičko podravska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
UKUPNO	0	0	0	0	298	4	593	6	706	8	695	9	689	9	712	9

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Primorsko-goranska	807	10	879	10	945	11
Šibensko-kninska	0	0	1	1	0	0
UKUPNO	807	10	880	11	945	11

Izvor: APPRRR

Krčka ovca

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Primorsko goranska	0	0	0	0	0	0	0	0	64	1	148	2	71	1	73	1
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	64	1	148	2	71	1	73	1

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Primorsko goranska	143	3	47	3	400	4
UKUPNO	143	3	47	3	400	4

Izvor: APPRRR

Paška ovca

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina (350,00 kn/grlo)		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Ličko-senjska	0	0	359	6	363	6	529	9	504	9	501	9	546	10	557	10
Primorsko goranska	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Zadarska	0	0	634	6	812	7	1090	11	1306	19	1496	22	2900	45	2785	41
UKUPNO	0	0	993	12	1175	13	1620	21	1810	28	1997	31	3446	55	3342	51

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Ličko-senjska	581	8	654	10	670	10
Zadarska	2972	41	3362	43	3527	41
UKUPNO	3553	49	4016	53	4197	51

Izvor: APPRRR

Hrvatska bijela koza

Županija	2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Šibensko-kninska	40	1	34	1	33	1
Zadarska	21	1	17	1	19	1
UKUPNO	61	2	51	2	52	2

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Šibensko-kninska	37	1	38	1	43	1
Varaždinska	0	0	7	1	7	1
Zadarska	22	1	28	1	34	1
UKUPNO	59	2	73	3	84	3

Izvor: APPRRR

Hrvatska šarena koza

Županija	2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Dubrovačko-neretvanska	0	0	0	0	0	0	15	2	20	3
Splitsko-dalmatinska	0	0	0	0	0	0	61	1	54	1
Šibensko-kninska	121	2	0	0	111	1	146	2	45	1
Zadarska	79	1	77	1	356	3	358	3	314	3
UKUPNO	200	3	77	1	467	4	580	8	433	8

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Dubrovačko-neretvanska	20	2	49	2	59	2
Splitsko-dalmatinska	50	1	55	1	46	1
Šibensko-kninska	51	1	63	1	68	1
Varaždinska	0	0	11	1	16	2
Zadarska	307	3	453	4	445	4
UKUPNO	428	7	631	9	634	10

Izvor: APPRRR

Turopoljska svinja

Županija	2003. godina (1050,00 kn/ grlo)		2004. godina		2005. godina		2006. godina (1050,00 kn/ grlo)		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Brodsko-posavska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1
Grad Zagreb	0	0	0	0	0	0	0	0	24	1	2	1	30	2	3	1
Sisačko-moslavačka	0	0	9	2	14	1	29	1	43	1	49	2	53	2	28	4
Zagrebačka	91	1	118	2	0	0	206	1	190	2	223	3	85	2	122	5
UKUPNO	91	1	127	4	14	1	235	2	257	4	274	6	168	6	156	11

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Brodsko-posavska	2	1	2	1	0	0
Grad Zagreb	0	0	9	1	0	0
Koprivničko-križevačka	5	1	13	1	0	0
Sisačko-moslavačka	14	3	37	7	29	5
Zagrebačka	96	5	93	4	69	5
UKUPNO	117	10	154	14	98	10

Izvor: APPRRR

Crna slavonska svinja

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	0	0	0	0	0	0	10	1	10	1	0	0	0	0	0	0
Brodsko-posavska	23	11	21	10	34	8	34	7	52	7	40	5	47	7	59	10
Grad Zagreb	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	15	1	10	1	0	0
Karlovačka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	1	46	1
Koprivničko-križevačka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Osječko-baranjska	26	6	58	16	77	16	62	13	87	19	155	21	153	20	145	20
Požeško-slavonska	12	1	12	2	29	4	52	7	101	10	104	11	79	12	93	11
Sisačko-moslavačka	13	1	32	2	56	2	49	3	17	4	52	5	56	8	91	10
Varaždinska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1
Virovitičko-podravska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	1	0	0
Vukovarsko-srijemska	440	31	487	52	498	29	460	24	399	29	464	28	433	33	408	31
UKUPNO	514	50	610	82	694	59	667	55	673	71	830	71	813	83	847	85

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Brodsko-posavska	56	9	72	15	46	14
Grad Zagreb	0	0	0	0	16	2
Karlovačka	48	1	48	1	59	2
Koprivničko-križevačka	5	2	6	2	8	1
Osječko-baranjska	207	24	254	27	312	24
Požeško-slavonska	53	9	56	12	40	9
Sisačko-moslavačka	96	10	64	6	70	6
Varaždinska	3	1	2	1	2	1
Virovitičko-podravska	14	2	14	2	44	5
Vukovarsko-srijemska	298	22	283	24	247	25
Zagrebačka	0	0	0	0	4	1
UKUPNO	780	80	799	90	848	90

Izvor: APPRRR

Kokoš hrvatica

Županija	2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Brodsko-posavska	0	0	21	2	22	1	55	3
Dubrovačko-neretvanska	0	0	0	0	0	0	68	3
Grad Zagreb	22	1	33	1	44	1	0	0
Koprivničko-križevačka	0	0	80	1	33	2	44	2
Ličko-senjska	0	0	40	2	40	2	18	1
Primorsko-goranska	0	0	0	0	0	0	5	1
Osječko-baranjska	0	0	25	2	26	1	0	0
Varaždinska	0	0	11	1	11	1	173	13
Vukovarsko-srijemska	100	1	225	3	253	4	65	3
UKUPNO	122	2	435	12	429	12	428	26

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	0	0	0	0	59	3
Brodsko-posavska	84	4	77	2	92	3
Dubrovačko-neretvanska	43	2	43	2	33	2
Grad Zagreb	0	0	33	1	88	2
Koprivničko-križevačka	132	2	132	2	159	4
Krapinsko-zagorska	0	0	16	1	54	3
Ličko-senjska	18	1	51	3	40	2
Međimurska	44	3	55	3	66	3
Osječko-baranjska	102	3	82	3	152	6
Sisačko-moslavačka	0	0	41	2	93	4
Splitsko-dalmatinska	11	1	55	2	87	3
Varaždinska	124	9	219	16	403	24
Virovitičko-podravska	142	9	271	10	259	9
Zagrebačka	22	1	18	1	0	0
UKUPNO	722	35	1093	48	1585	68

Izvor: APPRRR

Zagorski puran

Županija	2003. godina		2004. godina		2005. godina		2006. godina		2007. godina		2008. godina		2009. godina		2010. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	15	1	15	1	18	1	18	1	37	3	30	2	30	2	5	1
Brodsko-posavska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	54	2	132	3
Koprivničko-križevačka	99	14	99	14	101	9	98	8	103	7	128	7	125	7	137	6
Krapinsko-zagorska	1340	176	1340	176	1225	139	1317	124	1550	126	1742	102	1292	107	1276	98
Međimurska	25	2	25	2	0	0	0	0	10	1	0	0	0	0	0	0
Osječko-baranjska	10	1	10	1	18	1	18	1	18	1	18	1	42	1	42	1
Sisačko-moslavačka	0	0	0	0	0	0	0	0	30	1	36	1	36	1	48	1
Splitsko-dalmatinska	6	1	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Varaždinska	486	65	486	65	210	23	335	35	343	44	760	77	910	102	963	96
Zagrebačka	57	4	57	5	30	1	30	1	45	2	10	1	18	2	12	1
UKUPNO	2038	264	2038	265	1602	174	1816	170	2136	185	2724	191	2507	224	2615	207

Izvor: HPA

Županija	2011. godina		2012. godina		2013. godina	
	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika	Odobreno grla	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	9	1	0	0	0	0
Brodsko-posavska	96	2	24	1	0	0
Koprivničko-križevačka	92	4	117	4	95	5
Krapinsko-zagorska	1385	84	1906	89	1841	79
Međimurska	0	0	0	0	6	1
Osječko-baranjska	120	3	167	3	153	2
Sisačko-moslavačka	30	1	46	2	63	3
Splitsko dalmatinska	0	0	0	0	6	1
Varaždinska	740	82	509	60	450	53
Zagrebačka	22	2	55	3	94	4
UKUPNO	2494	179	2824	162	2708	148

Izvor: APPRRR

POPIS KRATICA

APPRRR= Agencija za plaćanja u poljoprivredi ribarstvu i ruralnom razvoju

EK= Europska Komisija

HPA= Hrvatska poljoprivredna agencija

IKG = Identifikacijska kartica gospodarstva

ISAP = Integrirani sustav administracije plaćanja

JIBG = Jedinствeni identifikacijski broj gospodarstva

JRDŽ= Jedinствeni registar domaćih životinja

KNT= Kontrola na terenu

MIBPG= Matični identifikacijski broj poljoprivrednog gospodarstva iz Upisnika poljoprivrednih gospodarstava

NSAP Nacionalna strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti

PG= Poljoprivredno gospodarstvo

UG= Uvjetno grlo

UNCED= Konferencija Ujedinjenih naroda o okolišu i razvoju

UPG= Upisnik poljoprivrednih gospodarstava

ZIP korisnik= Korisnik potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja

ZIP odluka = Odluka o ulasku u sustav potpore za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja

ZIP životinje = Životinje koje pripadaju izvornim i zaštićenim pasminama domaćih životinja.

SAŽETAK

Izvorne i zaštićene pasmine domaćih životinja stvarane su uglavnom prirodnom selekcijom i odraz su lokalne tradicije i podneblja i do današnjih dana nisu pretrpjele značajne promjene, tako da prema svojim proizvodnim karakteristikama ne mogu konkurirati plemenitim konvencionalnim pasminama. Uvidjevši vrijednost izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja koja se očituje u prirodnoj, ekonomskoj, socijalnoj i kulturološkoj razini svake države, a u želji da zaustavi njihovu devastaciju koja je uvjetovana ratnim zbivanjima, ali i teškom socio-ekonomskom situacijom, Republika Hrvatska je 1994. godine kao jednu od mjera sustavne zaštite ovih pasmina uvela državnu potporu za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja. Potporu je do 2010. godine provodila Hrvatska poljoprivredna agencija (HPA). Od 2011. godine, u okviru mjera ruralnog razvoja, potporu provodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR). Najveći porast odobrenih zahtjeva i životinja zabilježen je u razdoblju od 2004.–2008. godine, da bi nakon toga taj porast bio naglo usporen. Broj odobrenih grla goveda, konja i magaraca znatno je smanjen u 2012. godini u odnosu na prethodne godine, što je rezultat isključenja pomladka iz sustava potpore, ali i rigoroznijih osnovnih uvjeta koji su potporu regulirali. Nakon ponovnog uključivanja pomladka u sustav potpore u 2013. godini broj odobrenih grla goveda zabilježio je najveće vrijednosti u promatranom razdoblju, uz još uvijek vidljiv pad broja odobrenih zahtjeva, odnosno uzgajivača, dok se broj odobrenih grla konja i magaraca povećao ali nije dostigao razinu iz 2010. godine. Zabrinjavajući podatak je broj odobrenih zahtjeva u 2013. godini za svinje (100) i koze (13). Najveći porast odobrenih zahtjeva i grla i kljunova u promatranom razdoblju zabilježen je kod ovaca i peradi što je u konačnici rezultiralo povećanjem ukupnog broja odobrenih zahtjeva i grla u desetogodišnjem razdoblju. Nažalost u posljednjih nekoliko godina ostvarivanje državne potpore postalo je osnovni cilj uzgoja većine ovih pasmina iz razloga što nisu uloženi dostatni napor u stvaranju ostalih potrebnih uvjeta koji bi osigurali da uzgoj ovih pasmina prati i ekonomska održivost. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, a nakon izrade Programa ruralnog razvoja i njegovog usvajanja od strane Europske Komisije otvaraju se mogućnosti za značajno povlačenje financijskih sredstava iz EU Fondova za ruralni razvoj koji bi u konačnici trebali dovesti do kvalitetnije zaštite ovih pasmina.

Ključne riječi: pasmine, potpora, HPA, APPRRR, EU

ABSTRACT

Original and protected domestic animals created are mainly natural selection and reflect the local tradition and climate and to this day have not suffered significant changes, so that according to their production characteristics can not compete with conventional noble breeds. Realize value of indigenous and protected breeds of domestic animals, which is reflected in the natural, economic, social and cultural level of each country, in order to stop their devastation that was caused by the war, but also difficult socio-economic situation, the Republic of Croatia in 1994 as one of the measures of systematic protection of these breeds introduced state support for the preservation of the original and protected breeds of domestic animals. The support is implemented by 2010. The Croatian Agricultural Agency (HPA). Since 2011, within the framework of rural development measures, supported by the Agency for Payments in Agriculture, Fisheries and Rural Development (APPRRR). The greatest increase in approved applications and animals recorded in the period from 2004th to 2008th year, after that this increase was abruptly slowed. Number of approved cattle, horses and donkeys is significantly reduced in 2012 compared to the previous year as a result of exclusion of youth branches of the support system, but also more rigorous basic conditions that support regulate. After restarting the youth branches of the support system in 2013. The number of approved cattle reported the highest value in the period, with still visible decrease in the number of applications approved, or growers, while the number of approved head of horses and donkeys increased but did not reach the level of 2010. year. A disturbing fact is the number of applications approved in 2013 for pigs (100) and goats (13). The greatest increase in approved applications and throats and beaks in the period was recorded in sheep and poultry which ultimately resulted in an increase of approved applications and throat in the past decade. Unfortunately in recent years state subsidies has become the main goal of growing majority of these breeds because not invested sufficient efforts in the creation of other necessary conditions which ensure that the cultivation of these breeds monitors and economic sustainability. By Croatian accession to the European Union, after the preparation of the Rural Development Programme and its adoption by the European Commission opened the possibilities for a significant withdrawal of funds from the EU Rural Development Funds that would ultimately lead to a better protection of these breeds.

Keywords: breed, support, HPA, Paying Agency, EU

ŽIVOTOPIS

Mladen Boljkovac rođen je 16.08.1975. godine u Karlovcu. Osnovnu školu završio je u Velikoj Gorici, a srednju veterinarsku školu u Zagrebu. Nastavlja školovanje na Visokom gospodarskom učilištu u Križevcima gdje 2006. godine stječe zvanje prvostupnika, bacc. ing. agr., te nakon toga i na Specijalističkom diplomskom stručnom studiju , smjer Održiva i ekološka poljoprivreda.

U razdoblju od 1999.-2002. godine radi u poduzeću Agrokoka d.d. prvo kao veterinarski tehničar, a zatim kao voditelj peradarske farme u Božjakovini. Od 2002.-2004. godine radi u poduzeću Agroprerada d.d., te od 2004.-2006. godine na Ribnjacima Draganić kao tehnolog-organizator. Od 2009. godine radi u Agenciji za plaćanja u poljoprivredi ribarstvu i ruralnom razvoju, Sektoru za izravne potpore, Službi za proizvodno nevezane potpore i izravne vezane potpore za životinje, gdje je u razdoblju od 2011.-2013. godine bio zadužen za odobravanje izravnih potpora u stočarstvu, a nakon toga kao viši savjetnik u Sektoru za registre.